

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Telegianul Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

An-Ioan
Str. Axente Sever 27
Sibiu

Anul 152

SIBIU

1 și 15

mai

2004

Nr. 17—20

DE LA ÎNĂLTĂRE LA RUSALII

Au trecut deja 40 de zile de la luminoasa noapte a Învierii Domnului și, ca-ntr-un miracol dumnezeiesc, mai suntem cuprinși cu toții de strălucirea și frumusețea acestei zile de taină „al praznicelor praznic și sărbătorilor”.

Au trecut deja 40 de zile de când am primit cu toții în candelă suflului „lumină din lumina lui Hristos”, Cel care luminează „pe tot omul ce vine în lume” (1 Tim. 2, 4) și pe care ne străduim să o menținem mereu aprinsă, întru lucrarea faptelor celor bune și întru dobândirea mântuirii.

Au trecut deja 40 de zile de când am cântat întruna imnul de biruință al vieții asupra morții „Hristos a înviat din morți” și de când, neîncetând am fost chemați să ne închinăm „Sfintei Învierii lui Hristos”, conștien-

tizând în tot acest period pascal faptul că prin Cruce și Înviere a venit „bucurie la toată lumea”.

Cu nostalgie sfântă ne despărțim de Sfintele Paști dar de bucuria și de lumina lor ne vom împărtăși în fiecare duminică de peste an la slujba Utreniei și mai apoi la Sfânta și dumnezeiasca Liturghie. De fapt fiecare duminică ne aduce aminte de ziua Paștilor și ne face să fim și noi prezenți real la taina Învierii petrecute în lume acum aproape două mii de ani.

Încheiem deci perioada pascală și suntem chemați de Biserica străbună să ne bucurăm și să tresăltăm duhovnicește de alte două luminoase momente și praznice din istoria mântuirii noastre: *Înălțarea Domnului și Pogorârea Sf. Duh*. După Învierea Sa din

morți, Mântuitorul Hristos a petrecut cu Sfinții Săi ucenici și apostoli vreme de 40 de zile, umplându-i pe aceștia de o negrăită bucurie și arătându-li-se viu „prin multe semne doveditoare” (Fapte 1, 3). Vreme de 40 de zile Hristos cel Înviat s-a arătat de mai multe ori, luminându-le mintea și înflăcărandu-le inima, i-a întărit în voința de a-i sluji Lui, de a-L mărturisii ca „Domn și Dumnezeu” până „la marginile pământului” (Fapte 1, 8).

În tot acest răstimp Mântuitorul le-a făgăduit că le va trimite pe Duhul Sfânt „Mângâietorul” și că va fi cu ei „până la sfârșitul veacurilor” (Matei, 28, 20).

Încă din timpul activității Sale pământești, Hristos Domnul le-a spus ucenicilor Săi de mai multe ori că după ce Fiul Omului va suferi și va muri, a treia zi va învia și se va înălța la ceruri pentru a le trimite pe Mângâietorul și a le pregăti loc în Casa Tatălui Ceresc: „Mă duc să vă găsesc vouă loc, iar după ce vă voi pregăti un loc, Mă voi întoarce și vă voi lua la Mine ca acolo unde sunt Eu și voi să fiți” (Ioan 14, 3).

Sf. Evanghelist Luca ne istorisește în Evanghelia sa despre evenimentul Înălțării la cer a Domnului când spune „și i-a dus afară până în Betania și ridicându-și mâinile i-a binecuvântat și, pe când îi binecuvânta, S-a despărțit de ei și S-a înălțat la cer” (Luca 24, 50—51). Cartea Faptele Apostolilor, scrisă de același evanghelist Luca, ne completează acest eveniment din viața Domnului cu date interesante și inedite (cf. Fapte, 1, 9—11). Astfel apar aici doi bărbați îmbrăcați în hai-

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂȘINĂREANU
episcop-vicar
SIBIU

Comunicat de presă

Patriarhia Română continuă demersurile pentru construirea viitoarei Catedrale patriarhale pe platoul din Parcul Carol

În urma dezbaterii publice privind proiectul de construire a viitoarei Catedrale Patriarhale pe platoul de dinăuntrul Parcului Carol din București, Patriarhia Română a constatat, cu regret, politizarea excesivă a acestuia, dându-i-se acestui sfânt dezerat al clerului și credincioșilor ortodocși un caracter electoral.

Receptivă, în cursul a 14 ani, tuturor propunerilor și dezbaterilor în legătură cu amplasamentul viitoarei Catedrale, Patriarhia Română a decis continuarea demersurilor pentru ridicarea viitorului locaș de cult pe amplasamentul din str. Șerban-Vodă, pe platoul care domină Parcul Carol, pentru care s-au obținut toate aprobările legale. Într-o firească îngemănare cu Mormântul Eroului Necunoscut, Catedrala va fi construită pe locul monumentului comunist dezafectat, care va fi demontat și reamplasat, fără afectarea Parcului Carol, ce va rămâne neatins și la dispoziția bucureștenilor.

Terenul pe care s-a amenajat Parcul Carol este veche proprietate a Mitropoliei Țării Românești încă de la sfârșitul secolului al

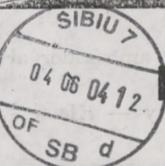
XVIII-lea, fiind îngrijit în mod deosebit de Mitropolitul Filaret al II-lea (1792—1793), al cărui nume a rămas până astăzi în toponimia locului: Dealul și Lacul Filaret. Prin urmare, platoul din Parcul Carol ce a fost atribuit Patriarhiei Române poate fi considerat o retrocedare a unei mici părți din proprietățile confiscate Bisericii de regimuri anterioare.

Menționăm că, pe lângă specialiștii Bisericii, Patriarhia Română a apelat la membrii Ordinului arhitecților, precum și la alți specialiști în domeniu (ingineri, constructori, oameni de cultură etc.) pentru asigurarea consultanței necesare construirii viitoarei Catedrale.

Informăm opinia publică că, în scurt timp, Patriarhia Română va face cunoscute documente referitoare la problematica construirii viitoarei catedrale în Parcul Carol, care sperăm să lămurească toate întrebările și nedumeririle formulate până acum.

BIROUL DE PRESĂ ȘI COMUNICAȚII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Independența de stat a României față de Poarta otomană

A trecut mai mult de un secol și un sfert de la proclamarea independenței de stat a României față de Poarta otomană. În ședința din 9 mai 1877 a Adunării deputaților, Mihail Kogălniceanu, ministru de externe, a dat citire Proclamației Independenței României.

Dezlegați de legăturile cu Înalta Poartă, România era în stare de război. Cu legăturile rupte, ca națiune de sine stătătoare, „suntem independenți”. S-a ajuns la scopul nu de azi, ci de secole și mai cu osebire „de la 1848 încoace”. S-a pus întrebarea dacă înaintea acestui război cu turcii, am fost provincie turcească, dacă am fost vasali turcilor, dacă sultanul ne-a fost suzeran? Dacă străinii au spus acestea, noi nu le-am susținut niciodată. Noi n-am fost vasali turcilor, iar sultanul nu ne-a fost suzeran. Legăturile cu turcii erau slabe, când românii erau tari, dar erau legături tari, când românii erau slabi. Rezistența Turciei față de țara noastră s-a întărit mai ales de la 1848 încoace, nefiind de folos nici pentru noi, dar nici pentru Turcia.

Lipsa de înțelegere a Turciei față de noi a condus la îndreptarea armelor noastre contra armelor turcești, care erau îndreptate contra noastră. S-a spus în proclamație, că dacă „tutul (turcesc) raționează” și a fost pus în aplicațiune împotriva noastră, și noi am recurs la tun, tunul nostru răs-punzând tunului otoman. În atmosfera cu aplauze s-a precizat că țara noastră es-

te în stare de război cu turcii, legăturile cu Înalta Poartă fiind rupte; suntem o națiune liberă și independentă. S-a arătat că greutatea de acum începe, fiindcă definirea independenței noastre trebuie să fie acceptată de Europa. Pentru aceasta s-a făcut apel la patriotism, la prudență și sânge rece. De la tribuna parlamentului din Londra, s-a afirmat că România poate trece Dunărea.

S-a apreciat, că „noi suntem o națiune vie”. Se cere să dovedim că avem conștiința misiunii noastre, că suntem în stare să facem sacrificii, spre a păstra această țară și drepturile ei pentru copiii noștri, care acum sunt gata să se sacrifice la hotare, pentru această misiune.

Să dovedim deci că suntem o națiune hotărâtă să ne ocupăm de dezvoltarea bunei stări morale și materiale a poporului nostru. Să fim în bune relații cu Rusia și cu Austria, — chiar și cu Turcia — dar cu legături noi, diferite de cele de până acum. Voim să fim independenți, să trăim cu viața noastră proprie și să nu mai pătimim pentru greșelile altora.

În final, s-a accentuat din nou că țara noastră este în stare de război cu Turcia și va face tot ce e cu putință ca Europa să recunoască starea de stat independent a României, ceea ce a fost consimțită cu entuziasm, dovedit prin aplauze prelungite.

Ca urmare a împrejurărilor istorice favorabile create

prin răscoalele iscate în zona balcanică și a războiului declanșat de Rusia în 1877 împotriva Turciei, România și-a proclamat independența de stat, la 9 mai 1877, față de Poarta otomană. În baza convenției româno-ruse, încheiată la 4/16 aprilie 1877, armata rusă a trecut prin România și a ocupat linia Dunării, până la vărsarea Oltului. Armata română a fost plasată în partea de sud a Olteniei.

În luna iunie, trupele rusești au trecut Dunărea și au început operațiunile de luptă pe teritoriul Imperiului otoman. Comandamentul rus a ordonat stoparea înaintării trupelor, datorită rezistenței exercitate de armata otomană a lui Osman Pașa la Plevna, în spatele armatei rusești, care era în ofensivă. În iunie, și armata română a trecut Dunărea și a participat la operațiunile militare.

Ca rezultat al atacului ruso-român din 30 august / 11 septembrie, a fost cucerită reduta Grivița I de către români. În ansamblu, Plevna a rezistat; a fost cucerită după un îndelungat asediu, care a durat până la 28 noiembrie / 10 decembrie. Atunci după o nereușită încercare de a rupe în-cercuirea, Osman Pașa s-a văzut a fi silit a se preda, împreună cu întreaga sa armată. Înainte cu puțin timp, la 9 / 21 noiembrie, a fost cucerită cetatea Rahova, de către armata română. Prin căderea Plevnei, s-au preci-

(Continuare în pag. a 2-a)
Prof. PETRU DUMITREASĂ

Martorii Înălțării Domnului Hristos

„Plinind rânduiala cea pentru noi și cele de pe pământ unindu-le cu cele cerești, Te-ai înălțat întru mărire, Hristoase, Dumnezeu nostru, nicidecum despărțindu-Te, ci rămânând nedepărtat și strigând celor ce Te iubesc pe Tine: „Eu sunt cu voi și nimenia împotriva voastră”.

„Te-ai înălțat întru mărire, Hristoase, Dumnezeu nostru, bucurie făcând ucenicilor, cu făgăduința Sfântului Duh; incredințându-se ei prin binecuvântare, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii”.

„Te-ai născut, precum Însuși ai voit. Te-ai arătat, precum Însuși ai socotit. Ai păținat cu trupul, Dumnezeu nostru. Din morți ai înviat călcând moartea. Te-ai înălțat întru mărire, Cea ce toate le implinesti și ne-ai trimis nouă pe dumnezeiescul Duh, ca să lăudăm și să mărim dumnezeirea Ta”.

Cu astfel de cuvinte, de la slujba sărbătorii Înălțării Domnului Hristos și prin sărbătoarea însăși, noi, fiii luminați ai Bisericii Dreptmăritoare, dăm mărturie despre Înălțarea Mântuitorului nostru.

Credința noastră în înălțarea la cer a Domnului nostru Iisus Hristos, ne este întemeiată pe credința Dreptmăritorilor creștini din jurul nostru, care, cu toții mărturisim, în Simbolul Credinței, că Domnul Hristos, după ce a împlinit toate cele ce erau de trebuință pentru mântuirea noastră, „S-a înălțat la cer și șade de-a dreapta Tatălui” de unde, „iarăși va să vie, să judece viii și morții”.

Despre adevărul înălțării la cer a Domnului Hristos, a scris sfântul Evanghelist Marcu, în cuvintele: „Domnul Iisus, după ce a vorbit cu ei (cu ucenicii Săi), S-a înăl-

țat la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu”.

La dreapta lui Dumnezeu-Tatăl, L-a văzut pe Domnul Hristos, sfântul arhidiacon Ștefan, care a zis: „Iată văd cerurile deschise și pe Fiul Omului (pe Mântuitorul lumii) stând de-a dreapta lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 7, 56). Informația aceasta o dă sfântul Evanghelist Luca, în

(Continuare în pag. a 2-a)

Arhimandritul TEOFIL PĂRĂIAN

De „Izvorul Tămăduirii” — Pelerinaj la Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus

Sărbătoarea „Izvorul Tămăduirii”, care se prăznuiește în ziua de vineri, din săptămâna luminată, adună anual la Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, mulțime mare de pelerini, din eparhie, dar și din toată țara. Ca în fiecare an, și de această dată, a fost prezent la prăznuire înalt Prea Sfințitul Antonie, mitropolitul Ardealului, cel care a recitatorit, după sfântul Constantin Brâncoveanu și mitropolitul de pioasă memorie Nicolae Bălan, așezământul monahal de la poalele Munților Făgăraș.

În preziua, după vecernie, I.P.S. Sa a primit la reședința din palatul brâncovenesc oaspeți din Austria și Germania, în persoana Domnilor:

1. Părintele Georg Sporschill S. J., din Austria, reprezentant al Asociației „Concordia”, care are ca obiectiv ajutorarea copiilor străzii.

2. Dr. Anton Rossbach, fost ambasador al Germaniei la București.

3. Phr. Bernhard Backovsky — Kloster-

neburg, Stareț general al Mănăstirilor din Austria.

4. Phr. Dr. Walter Simek, econom la Klosterneburg.

Problemele discutate au fost:

a) Dialogul teologic dintre Biserica ortodoxă și Biserica romano-catolică.

b) Situația actuală a ecumenismului.

c) Secularismul și ateismul, în Europa, ca și stările de conflict și tensiune din lume.

Au fost de față la discuții consilierii și secretarul eparhial, arhid. prof. dr. Constantin Voicu și starețul mănăstirii, arhim. Ilarion Urs.

Oaspeții au dorit să poarte discuții cu în-tăistătătorul Arhiepiscopiei Sibiului, bine-știind că I.P.S. Sa a participat, ani în șir, în calitate de reprezentant al Bisericii noastre, la dialogul oficial dintre Biserica ortodoxă și Biserica romano-catolică. A făcut, de asemenea, parte din forurile de conducere ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

La primul punct, I.P.S. Mitropolit Antonie a exprimat interesul aparte al Bisericii noas-

relațiilor dintre cele două Biserici surori și, totodată, au stăruit asupra nevoii de a conștientiza provocarea secularizării și globalizării, ale căror consecințe sunt indiferentismul religios și relativismul, fenomene înregistrate pe scară largă în apusul Europei. Ambele Biserici trebuie să concluzioneze pentru ca „lumea să creadă”, adică să nu se îndepărteze de tradiția și valorile creștine. Opoziția din Consiliul European, a reprezentanților unora dintre țările europene de a se face referire, în preambulul constituției Uniunii, la rădăcinile creștine ale civilizației europene este un indiciu despre influențele secularizării în respectivele țări ale Continentului.

În legătură cu situația actuală din cadrul mișcării ecumenice, I.P.S. Mitropolit Antonie a evidențiat cauzele care au determinat criza declanșată în Consiliul Mondial al Bisericilor. Bisericile ortodoxe au reacționat ferm față de tendința tot mai accentuată a partenerilor protestanți de dialog de a se îndepărta de principalul obiectiv al ecumenis-

De la Înălțare la Rusalii

(Urmare din pag. 1)

ne albe care le spun ucenicilor că „Acest Iisus Care s-a înălțat de la voi la cer astfel va și veni, precum L-ați văzut mergând la cer” (Fapte 1, 11).

Taina Înălțării încheie activitatea pământească a Mântuitorului și este o taină ce depășește puțința noastră de înțelegere. Golit prin chenoza de slava dumnezeirii (Gal. 7, 2) Mântuitorul Hristos, după ce restaurează ontologic întreaga umanitate, după ce trece prin moarte și învie ca un atotputernic, intră prin Înălțare întru slava Sa cea veșnică, slavă pe care a avut-o înainte de întemeierea lumii.

Înălțarea se constituie într-un penultim act al operei

de mântuire realizată de Hristos prin care, El înălțându-se șade de-a dreapta Tatălui cu trupul Său asumat la Întrupare și care, spiritualizat fiind, poartă în el rănile Sale sfinte prin care noi toți ne-am vindecat (Isaia).

Înălțarea este o pieromă a activității mesianice a Domnului, ea constituind plinirea rânduielii, cum glăsuiește condacul praznicului: „Plinind rânduiala cea pentru noi și cele de pe pământ împreunându-le cu cele cerești, te-ai înălțat întru mărire, Hristoase, Dumnezeul nostru, nicidecum despărțindu-te ci rămânând nedeșertat și strigând celor ce Te iubesc: Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră”.

Înălțarea la cer este preambulul revărsării harului Sf. Duh în lume la Cincizecime și împlinirea făgăduinței Tatălui: *botezul cu Duhul Sfânt* (Fapte 1, 5).

Cincizecimea sau Rusalii se constituie ca un eveniment esențial în viața Bisericii, un eveniment ce pune începutul unei noi existențe în viața umană, o viață nouă pătrunsă de razele binefăcătoare ale Sfântului Duh. Sfântul Ioan Gură de Aur numește această sărbătoare „maica tuturor sărbătorilor” din care au izvorât toate celelalte momente de înălțare sufletească din viața Bisericii.

Rusalii ne descoperă fiecăruia dintre noi iubirea nemărginită a lui Dumnezeu. Unul în Treime închinat, făcându-ne cunoscut pe Duhul cel Preasfânt, Care vine în lume ca să o sfințească, să o înalțe și să o pregătească spre unirea deplină cu Dumnezeu. Rusalii ne descoperă tuturor bucuria de a vieți în Hristos, bucuria de a-i iubi pe semeni, de a-i ajuta, bucuria de a înainta în viața cea nouă, o viață de lumină și de belșug.

Rusalii ne îndeamnă pe toți la o bucurie adevărată. De fapt de la Paști la Cincizecime, cuvântul cel mai des ce se aude în biserică este acela de „bucurați-vă”.

Bucurați-vă că Hristos a înviat.

Bucurați-vă că Hristos s-a înălțat la ceruri.

Bucurați-vă că Duhul Sfânt a venit în lume și lucrează în Biserica Sa cea sfântă și ne călăuzește spre tot adevărul.

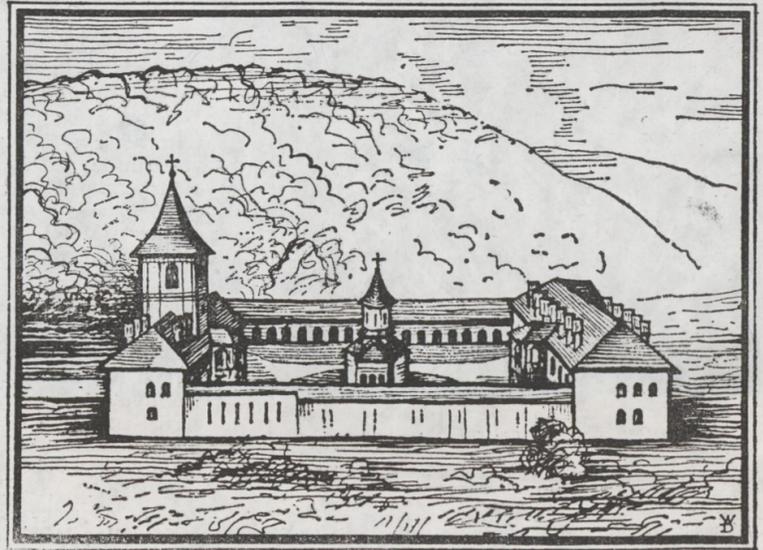
Bucurați-vă că lucrarea lui Hristos este continuată și activată în Biserica Lui, prin lucrarea Sfântului Duh de către organele Acestuia: episcopi, preoți și diaconi, până la sfârșitul veacului. Iată atâtea motive de bucurie ce ni le prilejuiesc aceste două praznice creștine Înălțarea și Cincizecimea.

Să ne bucurăm dar de strălucirea și de dulceața acestor două luminate sărbători, adevărate pietre de hotăr în viața Bisericii și a noastră.

Să prăznuim cu aleasă cinstire și dăruire Înălțarea lui Hristos și Pogorârea Duhului Sfânt prin care Biserica Lui s-a întărit și S-a sfințit iar neamul omenesc s-a izbăvit din robia păcatului și a morții.

Să fim prin întreaga noastră viață martori ai Înălțării și ai Cincizecimii, conștienți fiind de faptul că „suntem împreună lucrători ai lui Dumnezeu” și „împreună moștenitori cu Hristos, ca împreună cu El să ne și preamărim” (Rom. 8, 16).

Cele două sărbători să ne dăruiescă izvoare veșnice ale bucuriei, ale încrederii, ale credinței și ale dragostei spre slujirea lui Dumnezeu și a aproapelui. AMIN.

tre pentru continuarea și adâncirea dialogului Ortodoxiei cu Biserica romano-catolică, date fiind atâtea puncte comune, care favorizează acest dialog. Problemele care ne divizează sunt aproape în totalitate de ordin uman și acestea trebuie abordate cu sinceritate și responsabilitate.

Vizita papei Ioan Paul al II-lea în România ca și vizita Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist, la Roma, au deschis noi perspective pentru dialog și apropiere intercreștină.

Oaspeții au exprimat și ei optimismul, pe care îl împărtășesc, în privința consolidării

mului, care este refacerea unității creștine primare, acordând importanță unor probleme secundare și chiar în contradicție cu principiile credinței și moralei creștine. De altfel, tot de ingerințele factorilor seculari este vorba și în privința ecumenismului.

În sfârșit, la ultimul punct s-a exprimat îngrijorarea în legătură cu agravarea situației conflictuale din lume, cu pierderile de vieți omenești în atentate și confruntări in-

(Continuare în pag. a 4-a)

D.A.

Independența de stat a României

(Urmare din pag. 1)

pitat evenimente militare. În decursul asedierii Vidinului de către trupele române, cele rusești au trecut Balcanii și s-au îndreptat grabnic spre Constantinopol, în apropierea căruia au ajuns la 18 / 30 ianuarie 1878, după ce au cucerit localitățile Plovdiv și Adrianopol. În aceste condiții Turcia s-a văzut constrânsă să ceară un armistițiu. Ca urmare, la 19 februarie / 3 martie 1878, la San-Stefano, s-a semnat tratatul, în baza căruia României i s-a recunoscut independența. Unele dintre prevederile acestui tratat au fost contestate de către puterile apusene.

În vara anului 1878, Congresul de la Berlin a elaborat tratatul de pace, cu ca-

racter definitiv. România a fost recunoscută ca stat independent și i s-a restabilit autoritatea asupra Dobrogei, care este străvechi teritoriu românesc. Prin portul Constantința, i s-a asigurat României ieșirea la Marea Neagră. Cedându-i-se Rusiei județele din sudul Basarabiei, implicat i s-a asigurat stăpânirea gurilor Dunării, care prin tratatul de pace din 1856 de la Paris au fost acordate Moldovei.

În versuri nepieritoare, poezii au exprimat biruința răsunătoare a ostașilor armiei române, din războiul de independență. Preamărindu-i pe ostași, în poeme sunt înșirate cetățile și redevutele ocupate, în care ei cei întâi au pus piciorul lor victorios.

„Să trăiți, feciori de oaste! Domnul sfânt să vă ajute!
A străbate triumfalnic în cetăți și în redute,
Ca la Rahova cu tunul, ca la Grivița cu zborul,
Ca la Plevna, unde astăzi cei întâi ați pus piciorul,
Infruntând pe — Osman — Gaziul și prin fapt de bărbăție
Ridicând o țară mică peste-o mare-mpărăție!”

(din Odă ostașilor români, de Vasile Alecsandri)

Și iarăși:

„Iar pe lumea cealaltă scoborând acum flăcăii
Cei căzuți la Vid pe dealuri și pe șesuri la Vidin,
Câți sosesc pe rând în stoluri, adunați în gura văii,
Stau s-aștepte alte gloate câte se vedeau că vin.”

(din Fragment epic, de George Coșbuc)

Cu deosebit entuziasm și cu legitimă mândrie, este evidențiată voința dărză și neșovăielnică de a stăpâni fără compromisuri, neimpărțind cu nimenea dreptul de stăpânire în țara noastră.

„Fala străbună iarăși învie
În fiice piept de român,
Căci dansu-n suflet și-a scris să fie
Liber și-n țara-i singur stăpân!”

(din Marșul anului 1877, de Grigore Bengesou)

Aceeași voință dărză este exprimată și în versurile:
„În țara noastră românească vrem înșine stăpâni să fim
Și stăpânirea țării noastre cu nimenea n-o împărțim.”

(din Voința neamului, de Ioan Nenițescu)

Ostași „eroi de mari legende, nepăsători de moarte, disprețuitori de viață”, au rămas pilde grăitoare de înflăcărât patriotism. În a sa Odă, Acel rege-al poeziei, spune textual despre ei:

„... Ați probat cu-avântul vostru lumii pusă în mirare
Că din vultur, vultur naște, din stejar, stejar răsare!”

BUCURIE UMBRIȚĂ DE ÎNTRISTARE

În 2004 întreaga creștinătate a prăznuit sărbătoarea Învierii Domnului la aceeași dată: 11 aprilie. Faptul acesta a fost prilej de bucurie și ne-a dus cu gândul la cuvintele psalmistului, care exclamă: „Cât este de bine și cât este de frumos, fără numai a locui frații împreună” (Ps. 132, 1). De îndată, însă, a apărut și întristarea pentru că la anul și încă mai mulți ani de acum încolo nu va mai fi așa. Creștinii vor prăznuiră iarăși Paștile la date diferite.

Desigur că mulți se vor întreba de ce nu se întâmplă să fie totdeauna ca anul acesta, de vreme ce prăznuim unul și același eveniment?

Data diferită a prăznuirii Paștilor rezultă din faptul că nu toate confesiunile creștine au adoptat calendarul îndreptat. Există așa numitele stiluri: vechi și nou.

Pentru a înțelege mai bine cum stau lucrurile va trebui să ne întoarcem în antichitate, când se foloseau atât calendarul lunar (după schimbarea fazelor lunii), cât și cel solar. Totuși, acesta din urmă, calendarul solar era cel de bază, dar avea durată diferită. Spre exemplu, la egipteni era de 365 de zile, iar la romani de 355 de zile. Pentru a lămurii această diferență, împăratul Iuliu Cezar a făcut apel la astronomul egiptean Sosigene, spre a aduce în armonie anul tropic sau ceresc (care cuprinde intervalul de timp dintre două echinoclii de primăvară, când ziua este egală cu noaptea) și anul civil (calendaristic). Sosigene a stabilit că anul tropic sau ceresc nu este exact de 365 de zile ci mai lung cu 5 ore, 48 minute și 45,98 secunde. Rotunjindu-se cifrele s-a zis că durata anului ceresc este de 365 zile și 6 ore. S-a pus problema ce să se facă cu cele șase ore ale fiecărui an pentru că, în patru ani ele dau o zi în plus. S-a hotărât ca anul respectiv, al patrulea, care urma după trei ani cu 365 de zile, să fie un bisext, adică să aibă 366 de zile.

Calculule ulterioare au arătat că nici reforma din timpul lui Iuliu Cezar nu a fost corectă, deoarece durata medie a anului solar a fost depășită de anul calendaristic iulian cu 11 minute și 14 secunde.

În 1582, papa Grigorie al XIII-lea a instituit o comisie de reformă a calendarului, care a corectat această diferență. Întrucât diferența ajunsese până atunci de zece zile, s-a hotărât ca ziua de 5 octombrie 1582 să fie socotită 15 octombrie. Astfel s-a constituit calendarul gregorian (de stil nou).

Reforma papei Grigorie al XIII-lea a fost primită de creștinii apuseni, pe când creștinii ortodocși răsăriteni au menținut, în continuare, calendarul iulian, ceea ce a determinat sărbătorirea Paștilor la date diferite, în apus față de răsărit. Abia în 1923 s-a ținut o conferință interortodoxă la Constantinopol, unde s-a discutat adoptarea calendarului îndreptat. Din păcate, nu toate Bisericile ortodoxe au fost de acord cu acest lucru.

În România, calendarul gregorian a fost introdus abia în 1924, când 1 octombrie a devenit 15 octombrie. Biserica Ortodoxă Română a recunoscut acest calendar și ca atare își prăznuiește sărbătorile la datele din noul calendar (după stil nou). Totuși Paștile de sărbătoarește după pascalia veche (stilul vechi) și aceasta numai pentru a fi solidară cu Patriarhiile ortodoxe precum cea a Ierusalimului și cea a Moscovei care nu au adoptat calendarul îndreptat.

Sunt și în țara noastră așa-numiții stilști, care țin toate sărbătorile după calendarul iulian, adică după stilul vechi.

Trebuie înțeles însă că problema calendarului nu este de natură dogmatică. Acceptând rectificarea calendarului, pornindu-se de la calcule astronomice cât mai corecte, nu se încalcă normele de credință sau de morală ale Bisericii.

În fața atâtor provocări precum secularizarea și indiferentismul religios, care se fac din ce în ce mai resimțite în toată lumea, Bisericile au datoria să-și aducă aminte de testamentul Mântuitorului „ca toți să fie una” (In. 17, 11). Răspunsul la aceste provocări nu poate fi eficient decât în unitate. A păstra sau chiar a adânci diferențele înseamnă a lucra în detrimentul religiei creștine. Or, vremurile sunt extrem de tulburi iar relațiile interumane tensionate la maximum. Să căutăm și să punem în valoare ceea ce ne apropie și ne unește și să ne arătăm deschiși dialogului.

Dir nefericire, bucuria împreună prăznuirii Sfințelor Paști a fost mult diminuată și de unele evenimente tragice, care s-au petrecut în perioada pregătitoare a întregii creștinătăți pentru ziua cea mare și sfântă a Învierii. Este vorba de atentatele din 11 martie, de la Madrid, în care și-au pierdut viața 201 persoane nevinovate. După spanioli, românii au plătit cel mai greu tribut de sânge.

Bucuria noastră nu poate fi prin urmare deplină atâta vreme cât atâtea familii de români și dintre alte neamuri au fost îndoliate și își plâng pe cei dragi, pierși în chip năpraznic.

Ca și cum tragedia aceasta, care a zguduit Europa, n-ar fi fost de ajuns, au urmat, la numai câteva zile (17 martie a.c.), valurile de violențe interetnice din provincia Kosovo-Metohija, când iarăși s-au înregistrat pierderi de vieți omenești și însemnate pagube materiale. Au fost atacate de către fundamentalistii albanezi 7 sate locuite de sârbi și au fost incendiate 25 de biserici ortodoxe, între care și o mănăstire cu o vechime de peste 650 de ani.

Desigur că nu este posibil să ignorăm nici fapte petrecute în mijlocul nostru și mediatizate pe posturile t.v., tot în această perioadă a postului, când s-ar fi convenit să fim sobri și cumpătați în toate manifestările noastre. Este vorba de scenele indecente, transmise în direct la emisiunea Big brother și nu mai puțin de scandalul MISA (Integrarea spirituală în absolut).

Gândindu-ne la fapte ca acestea, în dezacord total cu voia lui Dumnezeu și cu idealurile sfinte de pace și înfrățire și puritate, vestite de profeți, ne aducem aminte de mustrarea Domnului, rostită prin gura lui Isaia: „Cât de departe sunt cerurile de pământ, așa de departe sunt căile Mele de căile voastre și cugetele Mele de cugetele voastre” (Is. 55, 9).

În încheiere, dorim să atragem luarea aminte asupra semnificației titlului pe care l-am așezat în fruntea acestui articol: „Bucurie umbrită de întristare”.

D.A.

Pelicula cinematografică „Patimile lui Christos”

În perioada premergătoare Sfințelor Paști, Mass-Media a făcut o stăruitoare publicitate unei realizări cinematografice cu un subiect adecvat acestei perioade, din anul bisericesc: Patimile, Răstignirea și Moartea Mântuitorului Iisus Hristos.

Pelicula a fost turnată în Italia și îl are ca regizor pe actorul american Mel Gibson, de confesiune catolică. Rolul lui Iisus este interpretat de actorul James Caviezel, cel al „Maicii îndurerate” de acțria, din România, Maia Morgenstern, iar cel al Mariei Magdalena de Monica Bellucci.

Filmul debutează cu un citat din capitolul 53 al cărții profetului Isaia, capitol care face parte din ciclul „Ebed Iahve” („Robul Domnului”), ciclul în care Mesia este prezentat în stare de chenoza, dezbrăcat de slava Sa dumnezeiască, copleșit de suferință, persecutat, schingiuit și condamnat la moarte (celelalte capitole din acest ciclu sunt: 42, 49, 50 și 52). De altfel, o mai bună înțelegere a filmului poate fi favorizată de cunoașterea întregului cuprins al acestui capitol. Iată de ce vom transcrie, în continuare un paragraf extins (versete 2—10) din acest capitol:

„Nu avea nici chip, nici frumusețe, ca să ne uităm la El, și nici o înfățișare, ca să ne fie drag. Disprețuit era și cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunosător al suferinței; unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit era și neabăt în seamă. Dar El a luat asupra-și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu. Dar El a fost străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărâdelegile noastre. A fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat. Toți umblam rătăciți ca niște oi, fiecare pe calea noastră, și Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărâdelegile noastre ale tuturor. Chinuit a fost dar S-a supus și nu și-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere S-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa. Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viața Lui! Pentru fărâdelegile poporului Meu a fost adus spre moarte. Mormântul Lui a fost pus lângă cei fărâdelege și cu cei făcători de rele, după moartea Lui, cu toate că nu săvârșise nici o nedreptate și nici înșelăciune nu fusese în gura Lui. Dar a fost voia Domnului să-L zdrobească prin suferință”.

Aceasta este sursa de la care a pornit Mel Gibson în alcătuirea scenariului. N-a fost ignorată desigur relația evanghelică. Aceasta i-a servit drept ghid pentru succesiunea evenimentelor.

După generic, prima scenă cu care începe filmul este cea a suferințelor din Ghetsimani, respectiv a zădărniciului sufletesc pe care îl trăiește Hristos Domnul, Care conștientiza întreaga desfășurare a mântuitoarelor Sale Patimi. Expresia acestui zădărniciu o reprezintă implorarea pe care o adresează Tatălui: „Părinte-

le Meu, de este cu puțință, treacă de la Mine paharul acesta!” (Mt. 26, 39).

Acolo, în Ghetsimani și în lumina difuză a inserării, persoana lui Iisus este abia întrezărită, în schimb, ceea ce apare pregnant este suspinul profund al unui suflet întristat până la moarte.

În timp ce ucenicii, care L-au însoțit pe Domnul, în Ghetsimani, s-au lăsat cuprinși de somn, spontan își face apariția satan, în postura pe care o avusese și pe muntele Qarantania. Dar, și de această dată, tentativa sa a fost zadarnică. Aparentul său chip uman se preschimbă în cel al unui șarpe, al cărui cap, conform profeției din Facere 3, 15, urma să fie zdrobit prin Jertfa Mielului lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii.

În continuarea scenei din Ghetsimani se derulează episodul trădării: Iuda primeste (de fapt i se aruncă) punga cu cei treizeci de arginți. Se subînțelege că temporal acest episod a premerșur Cinei celei de Taină și popasului din Ghetsimani. Acum Iuda reapeare la curtea arhierului spre a-i conduce pe trimișii acestuia să-l prindă pe Nazarinean.

Întâlnirea cu Acesta a fost așa cum o descriu Evangheliile: ezitantă la început, în ceea ce îi privește pe oamenii de la templu, pentru că în momentul în care unul dintre aceia și-a luat curajul de a pune mâna pe Iisus, toți ceilalți s-au repezit ca hienele. S-a produs busculada în care a intervenit Petru, tăind urechea lui Malchus. Minunea săvârșită de Domnul prin lipirea la loc a lobului urechii desprins de cap l-a lăsat copleșit de e-

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Contestatarii Învierii

Din multele daruri cu care Dumnezeu l-a împodobit pe om, credința rămâne cel mai deosebit dintre ele, tocmai prin faptul că ea este mai întâi un dar de la Dumnezeu: Nu, noi suntem cei care ne dăm credința, ci ea vine de la Dumnezeu ca o chemare care-și cere răspuns din partea noastră. Că este așa o spune Iisus Hristos însuși: „Nu ați avea voi credință, de nu s-ar fi dat vouă de la Tatăl”. Credința, acel simț ascuns al ființei noastre, ni-L apropie pe Dumnezeu, ni-l face cunoscut, ne ajută să-I înțelegem tainele, care altfel ar rămâne de nepătruns pentru mintea noastră. Atunci când credința lipsește sau încetează să mai existe, omul se prăbușește în îndoială și incertitudine, lăsând loc doar disperării și rătăcirii. Este ceea ce s-a întâmplat cu o mare parte dintre contemporanii lui Iisus, și nu numai cu aceștia, care fie din necredință, fie din infirmitate sufletească, au refuzat, împotriva celei mai clare evidențe, să recunoască realitatea Învierii.

Nevrând să accepte realitatea Învierii, o parte dintre iudei și mai ales capii acestora, au răspândit zvonul că trupul Mântuitorului a fost furat de către ucenicii Lui, iar cele relatate în Evanghelii despre acest fapt n-ar fi decât o grosolană minciună: „Au dat oștenilor bani mulți și le-au zis: Spuneți așa: Ucenicii Lui au venit noaptea, pe când dormeam noi și L-au furat... Ostașii au luat banii și au făcut întocmai” (Mat. 28, 12—15).

Cum se explică atunci, dacă privim lucrurile din această perspectivă, schimbarea radicală petrecută cu ucenicii Mântuitorului, care nu cu puțințe zile înainte de acest eveniment s-au risipit care încotro, părăsindu-L, și chiar lepădându-se de El. Dacă atunci când învățătorul lor era încă viu, ei n-au avut tăria morală să intervină într-un fel anume, pentru salvarea Lui, atunci să credem, că știindu-L mort, și încă păzită strașnic, au mai găsit ei rezerve sufletești să se încumete la un gest atât de necugetat? Această ipoteză se dovedește netemeinică, tocmai pentru faptul că nu are o acoperire psihologică. Și chiar dacă prin absurd am presupune că apostolii au furat trupul Răstignitului, atunci lucrul acesta l-ar fi făcut cu siguranță în prima noapte, când mormântul încă nu era păzită, și nici într-un caz în a doua noapte, când în urma demersurilor făcute de sinedriștii iudei pe lângă căpeteniile oștirii romane, i-au capacitat pe aceștia să asigure paza mormântului. Acest fapt confirmă indubitabil două lucruri: mai întâi că apostolii n-au furat trupul în prima noapte, când era nepăzită, căci tocmai acest fapt i-a determinat pe sinedriști să asigure paza, iar pe de altă parte, mai înainte de a se instala la locurile lor, străjerii s-au convins de existența obiectului care trebuia să justifice acțiunea lor. Prezența străjerilor romani în a doua noapte exclude orice tentativă de sustragere a trupului din mormânt de către apostoli, cunoscută fiind severitatea cu care armata romană sancționa orice act de insubordonare.

Supralicând limitele logicului, să presupunem că totuși, chiar păzită fiind strașnic mormântul, ucenicii ar fi reușit într-un fel anume, să fure trupul și apoi ar fi răspândit falsa poveste a Învierii. Dar atunci își mai are o motivație psihologică toată jertfa lor, toate schingiuirile, batjocura, umilințele și moartea martirică cu care și-au încheiat viața? Să credem că o simplă minciună, și încă alimentată și susținută

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. N. STOIA

Toma „necredinciosul”

Ne este cunoscut faptul că în viața de toate zilele, întâlnim în uzanță pentru a arăta îndoiala, nesiguranța, nehotărârea anumitor lucruri, expresia „De ce ești”, sau „parc-ai fi Toma necredinciosul”. Oare să fi fost Toma într-adevăr necredincios? În Apocalipsa Sf. Ioan se precizează referitor la credință că ori ești fierbinte, ori rece. Despre cei căldiceii nu ni se spune nimic, ceea ce ne face să tragem concluzia că în materie de credință ori crezi și ești fierbinte, ori nu crezi și ești rece. Și dacă unii dintre Sfinții Părinți recomandă „calea de mijloc”, ca fiind calea de aur, aceasta se referă la felul de manifestare al convingerilor noastre religioase.

Un lucru rămâne cert, indiferent de interpretarea pe care o vor da unii sau alții textelor de mai sus: La Apostolul Toma, ca și la ceilalți apostoli care au lăsat părinți, case, copii, frați, surori și au urmat pe Domnul, nu poate fi vorba de necredință. Expresia de mai sus este o jignire, o ofensă adusă apostolilor și Bisericii lui Hristos. De aceea socot că slujitorii Sfințelor Altare și oricare dintre bunii noștri creștini, au datoria ca atunci când aud rostindu-se această expresie să intervină prompt și categoric. Mântuitorul Hristos cel înviat a treia zi, se arătase femeilor mironoșite chiar în dimineața Învierii și de la ele ne-au rămas cuvintele prin care noi ne salutăm în perioada dintre Paști și Înălțare, adică „Hristos a înviat”; se arătase lui Luca și Cleopa, tâlcuindu-L Scripturile pe cale, iar după frângerea pâinii, se făcu nevăzut; se arătase în prima zi a Învierii seara, sfinților Săi ucenici și apostoli, spunându-le a: „Pace vouă”. Toma a avut neșansa de a nu fi prezent, fapt ce face ca în inima lui să se strecoare gândul îndoiei, nicidecum al necredinței, iar între îndoială și necredință e diferență mare. Oricare dintre noi, oricât de convins ar fi în materie de credință sau în orice alt domeniu, ar fi ne-

sincer dacă nu și-ar recunoaște sieși că au existat și momente de îndoială, chiar dacă nu s-au incubat în sufletele noastre pentru o perioadă mai lungă. Mântuitorul Hristos cunoscând slăbiciunea firii omenești ne-a avertizat că vor veni lupi îmbrăcați în piei de oi și vor zice: „Iată Hristos e aici sau acolo”. La fel și Apostolul Toma, căruia de 2000 de ani, i se impută acest moment de slăbiciune, ca cel ce încă nu văzuse pe Domnul și auzise numai pe ceilalți confrăți de apostolie vorbind despre acest eveniment, a dat dovadă nu de nestatornicie, ci de suspiciune: o fi sau n-o fi adevărat? Evenimentul era extraordinar. Toma știa deja despre cele trei învieri din morți, săvârșite de Mântuitorul Hristos: Învierea lui Lazăr, fiica lui Iair și fiul văduvei din Naïn, și știa că Mântuitorul spusese că și El va învia a treia zi, dar mai știa că deasupra mormântului se prăvălise o piatră mare și că se plătiseră ostași să străjuiască mormântul. Deși îl vede pe Domnul transfigurat, totuși nu-i venea să creadă: „E nălucă sau realitate? E cu adevărat Hristos Cel ținut pe cruce sau altcineva care vrea să joace teatru? Starea sufletească, gândurile și remușcările care l-au chinuit pe Toma timp de o săptămână în șir, s-ar putea descrie pe parcursul a zeci și sute de pagini. Pe de o parte îndoiala că ar fi fost o nălucă, pe de altă parte părerea de rău, că n-a fost și el prezent când Domnul s-a arătat celorlalți apostoli, rodeau din el ca un vierme neadormit ce roade la rădăcina unui copac. Tot ceea ce-l mai mângăia era rugăciunea. Și tocmai rugăciunea fierbinte îl determină pe Domnul să i se arate și să-l facă să-și recăpete liniștea și pacea. El nu-și pierduse credința, dar inima lui era stăpânită de o vădită îndoială. S-a îndoit de Înviere, dar a

(Continuare în pag. a 5-a)

PROTOS. ȘTEFAN. GUȘĂ

IZVORUL TĂMĂDUIRII — PRAZNIC AL FĂPTURII CELEI NOI

Ne putem întreba și poate pe bună dreptate, de ce un astfel de praznic în vinerea săptămânii luminate sau ce legături nebănuite pot exista între acest praznic și cinstirea mariană legată de praznicul Învierii care are loc în acest timp liturgic concret. Împreună am parcurs o săptămână a Patimii și iată că suntem pe finele unei săptămâni luminate, luminate de praznicul Învierii Domnului și totuși mai este ceva până la duminica Tomii.

Oare ce a vrut Biserica să afirme înserând în cultul ei în această vineri acest praznic și care ar fi mesajul lui într-o lume ca cea de astăzi, parcă nu tot atât de sensibilă la faptul pragmatic al Învierii Domnului ca și creștinii primelor veacuri, sau ca și înaintașii noștri?

Încercând să răspund la această întrebare voi spune că Izvorul Tămăduirii se vrea praznicul unei maturități spirituale conștiente, deplin asumate în lumina Învierii Domnului. Se vrea praznicul conștientizării adevăratei staturii a firii noastre, fiindcă prin Înviere „am fost născuți din nou” (1 Petru 1, 23).

Prin praznicul Izvorului Tămăduirii concluzionăm tot ceea ce s-a înfăptuit pentru noi în chip tainic de Domnul Hristos în timpul vieții Sale, prin patima și Învierea Sa pentru ca astfel, conștienți fiind să ne asumăm în chip real roadele jertfei Sale și viețuirea cea nouă, căci „prin Învierea lui Iisus Hristos din morți, ne-a născut din nou, spre nădejde vie” (1 Petru 1, 3).

Învierea Domnului reprezintă și praznicul asumării unei depline libertăți, prin Înviere putem fi liberi de păcat și chiar față de moarte. Viața tronează dincolo de limitele adormirii noastre pământești, după cum și Sf. Maxim Mărturisitorul a afirmat că sfârșitul vieții nu e moartea, ci izbăvirea de moarte.

De vreme ce am fost născuți din nou, Izvorul Tămăduirii reprezintă exact această celebrare a „nădejii celei vii” (1 Petru 1, 3), a fapturii celei duhovnicești, pentru care ne trudim cu timp și fără timp.

Prea adesea poate a te manifesta o creștin în diferitele contexte ale societății noastre, pare ceva dificil de înfăptuit, dacă nu chiar incomod, cu toate că majoritatea locuitorilor urbei împânzesc bisericile și curțile acestora. Să trecem oare printr-o criză existențială sau poate înălțimea la care Hristos a dus firea cea înnoită după Înviere, să fie atât de greu de atins? Răspunsul ar trebui să ni-l dăm fiecare în parte și cu toți împreună, ca și popor al lui Dumnezeu ce dorim însușirea roadelor Învierii.

E tot atât de drept că trebuie să ne fim unii altora modele în acest urcuș, raportându-ne la Hristos-Modelul făpturii celei noi, pentru că El „ne-a hărăzit mari și prețioase făgăduințe, ca prin ele să ne facem părtași dumnezeieștii firii, scăpând de stri-

căciunea poftii celei din lume” (2 Petru 1, 4).

Să ne zidim astfel pe noi înșine și fiecare la locul responsabilității sale asumate, să încerce să schimbe ceva, de dragul Învierii, dintr-o stare de înclăștare spirituală, pe care suntem dator să o eradicăm.

Praznicul Izvorului Tămăduirii constituie peste veacuri și un fapt istoric, începutul celebrării sale fiind legat de împăratul bizantin Leon I sau cel Mare (457—474). Se știe că acestuia îi făcea o deosebită plăcere să se plimbe prin pădurile din preajma Constantinopolului, și astfel într-o vineri din săptămâna luminată a anului 454, pe când se plimba, întâlnește un orb care-l roagă să-i fie însoțitor. Împreună plimbându-se, orbul care fusese în tinerețe sa profesor în capitala Bizanțului, reușește să-l uimească pe tânărul Leon prin credința și cultura de care da dovadă. Îi vorbea mult de Învierea Domnului și de Născătoarea de Dumnezeu, față de care avea o evlavie deosebită, având nădejde că trebuie să-și vindece neputința. Ajunși la un izvor, învățatul îi cere lui Leon să-i pună pe ochi apă din acel izvor și o minune! orbul exclamă: „Maica Domnului, aici ești, te-am găsit”, vederea revenindu-i în acel moment. Tânărul Leon a rămas înmărmurit și în același timp marcat pe viață de această minune, cu atât mai mult cu cât acest înțelept i-a spus că Maica Domnului i l-a scos în cale și că nu peste mult timp va fi împărat, fapt petrecut întocmai în 457.

Împăratul Leon cel Mare a zidit pe acel loc o biserică, care va constitui pentru generații și generații loc de pelerinaj, fiecare împărat ce a urmat aducându-și aportul la această zidire cu ce a putut. Împăratul Iustinian (527—565) este cel care reface biserică și chiar întemeiază acolo o mănăstire.

Vrednic de amintit este și faptul că împăratul Leon I a fost primul împărat încoronat de capul Bisericii, de Anatolie, patriarhul Constantinopolului din acea vreme, acest ritual devenind ulterior obligatoriu nu numai în Bizanț, ci în întreaga lume creștină. S-a întâmplat așa din rațiunea consolidării alegerii sale, deoarece urmașii pe linie sangvină ai lui Teodosie cel Mare (379—395) încetaseră să mai existe.

După această relatare înțelegem pe lângă semnificația spiritual-teologică a acestui praznic, atât obârșia sa istorică, cât și venerația adusă Maicii Domnului odată cu acesta.

Prin Învierea lui Hristos s-a introdus așadar un nou mod de viață în lume, creștinul în mărginit fiind, trăiește și tânjește Nemărginirea, în tot acest efort fiind susținut de mijlocirile Maicii Domnului și ale întregii Biserici. Astfel, odată cu Învierea „dacă este cineva în Hristos este făptură nouă” (2 Cor 5, 17).

Drd. ȘTEFAN TOMA

De „Izvorul Tămăduirii”

(Urmare din pag. a 2-a)

teretnice. S-a exprimat punctul de vedere cum că astfel de situații dramatice nu trebuie puse în legătură cu religia. Cauzele lor sunt de natură politică și nicidecum religioase.

Oaspeții au mulțumit I.P.S. Sale pentru sinceritatea și disponibilitatea de care a dat dovadă în timpul discuțiilor.

În dimineața zilei de vineri, 16 aprilie, s-a săvârșit sfințirea apei de către Prea Sfințitul Visarion, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, înconjurat de un impresionant sobor de preoți și diaconi. Apoi, la altarul din incinta mănăstirii, s-a oficiat Sfânta Liturghie, la care a participat și Înalt Prea Sfințitul mitropolit Antonie. A fost de față Dl. general Nicolae Uscoi, comandantul Garnizoanei Sibiu și rectorul Academiei Forțelor Terestre, care este și membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului. De asemenea a participat și Dl. primar al comunei Sâmbăta de Sus.

La momentul predicii, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie a vorbit despre evenimentul Învierii Mântuitorului și despre martoria acestui eveniment. I.P.S. Sa a făcut apel la conștiința creștinilor de azi de a nu privi la acest lucru minunat, care s-a petrecut cu adevărat, ca pe un fapt din trecutul îndepărtat ci de a se transpune ei înșiși în realitatea lui, căutând să-nutrească aceleași sentimente și emoții pe care le-au încercat apostolii, mironosițele și Maica Domnului când au primit incredibila veste de la îngeri

și mai apoi direct de la Hristos, cum că El a biruit moartea.

Părintele arhim. Teofil Părăian a vorbit, în continuare despre semnificația sărbătorii, mai precis despre cinstirea pe care trebuie să o aducem Maicii Domnului, care s-a dovedit a fi „izvorul cel viu și nesecat” al bucuriei și tămăduirii noastre de bolile trupului și sufletești.

În final, părintele stareț a adus mulțumiri lui Dumnezeu pentru toată facerea de bine și pentru timpul frumos, care a permis revărsarea luminii peste mulțimea credincioșilor adunați la slujbă. A mulțumit apoi Înalt Prea Sfințitului și Prea Sfințitului episcop vicar, ca și tuturor preoților și credincioșilor care au dat expresie credinței lor, nădejdi pe care și-o pun în Dumnezeu și dragostei față de sfânta mănăstire „Brâncoveanu”, cercetând-o și contribuind la înfrumusețarea ei.

După otpust, s-a săvârșit Sfânta Taină a Maslului, de către un sobor de preoți. Multe familii și-au adus pe cei în suferință spre a primi mângâiere și ușurare de dureri și neputințe.

S-a împlinit astfel cererea de la ectenia finală a Sfintei Liturghii, ca „ziua toată, desăvârșită, sfântă, în pace lui Hristos Dumnezeu să o dăm”.

După săvârșirea tuturor rânduielilor de slujbă, Înalt Prea Sfințitul Antonie a discutat și soluționat împreună cu părintele stareț Ilarion, care este și exarh al mănăstirilor din eparhie, unele probleme legate de bunul mers și disciplina vieții mănăstirești.

Conferința Internațională a Cadeților creștini

În perioada 24 — 30 aprilie 2004, s-a desfășurat la Sibiu Conferința Internațională a Cadeților Creștini (Academy Exploration), sub patronajul Ministerului Apărării Naționale prin structura sa de elită Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu, condusă de Gl. bg. prof. univ. dr. Nicolae Uscoi — comandantul academiei — în cooperare cu „The Association of Military Christian Fellowships”, condusă de Mr. Homfray Vines (Marea Britanie) și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinției Sale Dr. Antonie Plămădeală — Mitropolitul Ardealului.

Tema generală a conferinței a fost: „Liderul creștin în armata modernă”.

La conferință au participat cadeți și preoți militari din șapte țări: Marea Britanie — 2, Germania — 3, Polonia — 4, Norvegia — 2, Bulgaria — 9, Grecia — 1, Franța — 4. Au mai participat cadeți și preotul militar Emanoil Badea de la Academia Navală Constanța; cadeți și preotul militar Constantin Ciobanu de la Academia Forțelor Aeriene Brașov; cadeți de la Academia Tehnică București; cadeți și preotul militar Valentin Bețiu de la Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu.

Din partea Statului Major al Forțelor Terestre București a participat preotul militar Constantin Țanu, de la U.M. 01107 Brașov a participat preotul militar Bogdan Ciprian Oancea, care a fost și traducător de limbă engleză, iar de la Școala de Aplicații pentru Artilerie Terestră și Artilerie Antiaeriană a participat preotul militar Călin Sămărghițan.

Pe parcursul celor cinci zile de dezbateri și vizite în împrejurimile Sibiului, s-au susținut patru teme completate de întrebări și răspunsuri după cum urmează:

— **Luni, 26. 04. 2004** — lucrările s-au desfășurat la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, în Aula „Academia Sâmbăta”, iar tema conferinței a fost: „Ce înseamnă să fii creștin și relația cu Dumnezeu”, susținută de Lt. col. Reiner Thorun (Germania), completată de Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Teofil Părăianu (viețuitor al Sf. Mănăstiri) și Mr. Homfray Vines (Marea Britanie). În cursul după-amiezii, s-a vizitat Sf. Mănăstire și pictoreasca zonă ce o împrejmuește.

— **Marti, 27. 04. 2004** — lucrările s-au desfășurat la Cercul Militar Sibiu, iar tema conferinței a fost: „Ce înseamnă să fii creștin în armată”, susținută de preotul militar Călin Sămărghițan (Sibiu) și completată de Homfray Vines (Marea Britanie). În cursul după-amiezii s-a vizitat municipiul Mediaș,

Școala de Maiștri Militari și Subofițeri ai Forțelor Aeriene, municipiul Sighișoara și comuna Biertan cu zona sa turistică.

— **Miercuri, 28. 04. 2004** — lucrările s-au desfășurat la Cercul Militar Sibiu, iar tema conferinței a fost: „Ce înseamnă să fii un lider creștin în armată”, susținută de Col. Robbie Hall (Marea Britanie), completată de pr. conf. univ. dr. Vasile Grăjdian de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” Sibiu și Mr. Homfray Vines (Marea Britanie). În cursul după-amiezii s-a vizitat municipiul Alba-Iulia și Mănăstirea Râmeț.

— **Joi, 29. 04. 2004** — lucrările s-au desfășurat la Cercul Militar Sibiu, iar tema conferinței a fost: „Care sunt valorile etice pe care un bun creștin trebuie să le aibă în armată”, susținută de Pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” Sibiu. În cursul după-amiezii s-au vizitat Bisericile municipiului Sibiu, iar seara, în baza militară Daia, s-a organizat un foc de tabără și o cină festivă în onoarea participanților.

În centrul discuțiilor purtate de distinși oaspeți s-a aflat ideea de modelare a viitoarelor cadre (lideri) ale (ai) armatei, care poartă chipul lui Hristos, și trăirea spirituală a Sfinților Bisericii creștine care s-au jertfit pentru cauza dreaptă a mântuirii sufletești.

Concluziile, după cinci zile de dialoguri interconfesionale, au fost:

— să fii un bun mântuitor al armelor dar și al cuvântului lui Dumnezeu;

— să porți cu tine chipul dumnezeirii pentru că suntem creați „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu” (Fac. 3. 15) și să faci și pe ceilalți să aibă același „chip”;

— să înveți să conduci ca lider, dar și să promovezi valorile spirituale ale creștinismului asupra subordonaților;

— să aduci dovezi semnificative conform cărora creștinii sunt o forță pe care nici o interdicție de ordin politic nu a putut-o opri să se manifeste.

Această Conferință a fost o premieră de marcă în România. Acțiunea de la Sibiu se poate cataloga ca fiind o reușită nu numai pentru Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, ci și pentru comunitatea locală care, astfel, se înscrie în contextul gesturilor istorice, cu adevărat moderne, într-o Europă Unită. Exprimările teoretice s-au văzut trăite de viețuitorii celor două locașuri călugărești vizitate, iar valorile naționale au putut fi arătate participanților străini prin vizitele din împrejurimile Sibiului.

Pr. mil. Ic. Stav. VALENTIN BEȚIU

La Sibiu — o sărbătoare a muzicii corale închinată compozitorului Timotei Popovici

Numele lui Timotei Popovici este des întâlnit în viața religioasă și culturală a Transilvaniei începând cu veacul al XX-lea. A trăit intens evenimente importante din istoria țării și a avut împliniri deosebite ca pedagog, dirijor și compozitor.

S-a născut la 20 august 1870 la Tincova, județul Caraș Severin, în familie profească. A urmat Școala pedagogică și Institutul Teologic la Caransebeș, și, apoi, Conservatorul de Muzică din Iași. Dintre dascăli care au contribuit la formarea educației sale muzicale merită amintit Antoniu Sequens (teorie și solfegii), Victor Em. Nejedly (canto) și Gavril Musicescu (armonie, dirijat coral).

În perioada 1895—1898 a fost profesor la diferite școli din Lugoj și Brașov după care, începând cu anul 1899, s-a stabilit pentru restul vieții la Sibiu, unde a funcționat aproape patru decenii ca profesor la catedra de muzică vocală și instrumentală a Institutului Teologic-Pedagogic și la Școala normală confesională „Andrei Șaguna”.

A dirijat, în Sibiu, mai multe coruri, legându-se, însă prin multiple fire de Corul Catedralei Mitropolitane care, sub conducerea sa, a devenit unul dintre cele mai apreciate coruri din țară. Creația muzicală a lui Ti-

motei Popovici cuprinde muzică pentru farfară, de orchestră și muzică corală și a fost publicată în mai multe culegeri la Sibiu, Craiova, Viena și București. Fără a fi putut beneficia de studii de specialitate în străinătate, așa cum e cazul cu Iacob Mureșianu, Gavril Musicescu, Gheorghe Dima, Titus Cerne etc. — contemporani mai tineri sau mai vârstnici ai săi — Timotei Popovici a realizat și câteva studii teoretice, publicate în diferite reviste de specialitate evidențindu-se, mai cu seamă, un *Dicționar de muzică, cu deosebită considerare la muzica românească*, Sibiu, 1906. Primul de acest fel la noi în țară, dicționarul lui Timotei Popovici întrunește toate cerințele unei lucrări temeinice de muzicologie și reprezintă o valoroasă contribuție la dezvoltarea culturii muzicale naționale.

S-a stins din viață la 11 septembrie 1950, la Lugoj, compozițiile sale păstrându-și și astăzi, un loc de cinste în repertoriul formațiilor corale ale amatorilor sau profesioniștilor, de fiecare dată ele aducând în sălile de concert aroma nostalgiei satului românesc.

În amintirea vrednicului înaintaș al creației muzicale naționale, în zilele de 16—18 aprilie a.c. Centrul Județean pentru Conservarea și Pro-

movarea Culturii Tradiționale „Cindrelul — Junii”, cu sprijinul Prefecturii și Consiliului Județean Sibiu, a organizat cea de a II-a ediție a Festivalului Coral „Timotei Popovici”. Au participat 12 formații corale mixte, pe voci egale și camerale din județele Sibiu, Argeș, Satu Mare, Alba, Hunedoara și Olt precum și o formație corală din orașul Nafpaktos, Grecia. Timp de trei zile iubitorii acestui gen de muzică au avut prilejul să audieze în alee și să îngrijească interpretării artistice, pagini de neuitat ale muzicii corale românești și universale — muzică religioasă, prelucrări de folclor, madrigale, coruri de opere etc.

Ne-au rămas în memorie frumoasele interpretări ale pieselor *Cu trupul lui Hristos* de Gheorghe Dima (Corul de cameră „Cedonia” din Sibiu, dirijor prof. Florin Soare, solist Dumitru Munthiu), *Răsunet de la Crișana* de Ion Vidu (Reuniunea de cântări din Săliște, dirijor prof. Nicolae Suci, solist Ioan Ciocan), *Repetiție de concert* de W.A. Mozart (Corul „Armonia” din Sebeș Alba, dirijor prof. Adriana Comșa Haber), *Rugăciune* de Tudor Jarda (Corul „Solemnis” din Satu

(Continuare în pag. a 7-a)

NICOLAE SCUTEA

Simpozionul național dedicat centenarului nașterii prof. dr. Nicolae Chițescu București, 31 martie 2004

Manifestarea a început prin slujba de pomenire în biserica Sfânta Ecaterina, după care lucrările s-au desfășurat în aula Facultății de Teologie „Patriarhul Justinian”, bucurându-se de participarea a numeroși studenți și cadre didactice. Cuvântările de deschidere au aparținut P.C. Decan al Facultății de Teologie din București, Pr. Prof. Dr. Nicolae Necula, delegatul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist, P.S. Ambrozie Sinaitul, Episcop vicar patriarhal, și fiului celui omagiat, Prof. Dr. Ioan Chițescu, Decanul Facultății de Matematică a Universității din București.

P.C. Pr. Prof. Dr. Nicolae Necula a evocat personalitatea Prof. Dr. Nicolae Chițescu, pe care a avut privilegiul să-l cunoască foarte bine, înscriindu-l, cum era și firesc, în „generația de aur” a teologiei românești.

Născut în 31 martie 1904 în Moreni, județul Dâmbovița, și-a făcut studiile secundare la Liceul „Enăchită Văcărescu” din Târgoviște și la Seminarul „Central” din București, iar cele universitare la Facultatea de Teologie protestantă din Paris (1925—1930), unde a obținut titlul de licențiat, același titlu obținându-l și din partea Facultății de Teologie din București în 1932, iar în 1937 doctoratul cu teza: „Răscumpărarea în Sfânta Scriptură și în scrierile Sfinților Părinți”. Și-a inaugurat cariera universitară prin funcția de asistent onorific la catedra de Liturgică și pastorală, apoi la catedra de Teologie Dogmatică și Istoria Religioasă. În 1945 a obținut prin concurs postul de profesor agregat la catedra de Teologie dogmatică și Simbolică, iar din 1948 a devenit profesor titular până la pensionare (1 sept. 1973). A activat ca profesor consultant pentru cursurile de doctorat, dintre cei îndrumați și care au finalizat studiile prin susținerea tezei de doctorat se numără regretatul Pr. Prof. Dr. Ion Bria, Pr. Prof. Dr. Ioan Ică și Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan. A desfășurat și o amplă activitate ecumenică fiind delegat al Bisericii Ortodoxe Române la numeroase conferințe, consultații și colocvii teologice organizate de Consiliul Ecumenic al Bisericilor și de Conferința Bisericilor Europene, a fost membru al Comisiei Creștină și Constituție a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, al Comisiei interortodoxe de dialog cu Bisericele anglicane și al Comisiei interortodoxe de dialog cu Bisericele Vechi Orientale. A făcut uz de toate aceste ocazii pentru a da mărturie despre credința și spiritualitatea ortodoxă într-un stil inconfundabil. A publicat lucrări pe teme de Teologie Dogmatică de o mare diversitate: dogmă, revelație, creație, har, triadologie, hristologie, soteriologie, teologie sacramentală, fiind co-autor al manualului de Teologie Dogmatică și Simbolică, 2 vol., București, 1958, 1008 p. (peste 500 p.); pe teme ecumenice și de Istoria Religioasă.¹

P.S. Episcop vicar patriarhal Ambrozie Sinaitul a dat citire mesajului Prea Fericitului Părinte Patriarh prin care s-a elogiât personalitatea eruditului Profesor Dr. Nicolae Chițescu. Calitățile sale principale au fost acrvia și eleganța, a predicat adesea, deși nu era hirotonit, a iubit ne-ărmurit Biserica, i-a fost de mare ajutor P.F. Teotist, când acesta din urmă a fost rector al Institutului Teologic din București în atât de dificila perioadă a anilor 1950—1954.

Prof. Univ. Dr. Ioan Chițescu, profund impresionat de acest eveniment și de atmosfera de sărbătoare, a adus mulțumiri P.F. Patriarh Teotist, părintelui decan Nicolae Necula pentru docta prezentare. A dorit apoi să facă o succintă biografie a tatălui domniei sale, începând cu locul natal unde s-au născut și Toni Bulandra și cei din familia Ciorănescu, accentuând îndeosebi perioada pariziană, o perioadă de grație: anii 1925—1930, când a avut privilegiul să-l audieze pe filozofii Henri Bergson și Maurice Blondel, să aprofundeze limbile semitice, și, în sfârșit, să termine Facultatea ca șef de promoție! S-a referit apoi și la relațiile de prietenie avute cu mulți teologi de peste hotare, la numeroasele participări la întruniri internaționale. Alocuțiunea a fost însoțită de imagini din activitatea Prof. Dr. Nicolae Chițescu.

Referatele de specialitate au fost susținute de: Pr. Conf. Dr. Ștefan Sandu, Facultatea de Teologie din București, *Noțiunea dogmei în teologia Prof. Dr. Nicolae Chițescu*; Pr. Prof. Dr. Valer Bel, Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, *Sfânta Tradiție și transmiterea ei în teologia Prof. Dr. Nicolae Chițescu*; Pr. Conf. Dr. Ioan Tulcan, Facultatea de Teologie din Arad, *Elemente ale hristologiei ortodoxe în opera Prof. Dr. Nicolae Chițescu*; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moșoiu, Facultatea de Teologie din Sibiu, *Raționalitatea lumii și misterul lui Dumnezeu-Iubira*

cu referire la specială la studiul Prof. Dr. Nicolae Chițescu: „Paradigmele divine și problemele pe care le ridică ele pentru Teologia Dogmatică”. Referatele au fost apreciate de cei prezenți, urmând a fi publicate într-un număr al revistei „Studii Teologice” dedicat Prof. Dr. Nicolae Chițescu.

Dacă avem în vedere personalitatea Prof. Dr. Nicolae Chițescu, prestigioasă activitate ecumenică, considerăm că este regretabil faptul că nu au fost invitați și teologi aparținând altor Biserici. Este regretabil, de asemenea, că s-a afirmat în plenul lucrărilor, după prezentarea referatelor, că Prof. Dr. Nicolae Chițescu își putea lămuri orice subiect de Teologie Dogmatică, în timp ce părintele Stăniloae, citez, „te lăsa în ceață”. Ar trebui să ne amintim că duhovnicul preotului și savantului martir Pavel Florenski a soluționat dilema acestuia din urmă privitoare la calea de urmat în viața sa: știință sau teologie, prin a-l sfătui să nu gândească disjunctiv, ci conjunctiv: știință și teologie. Într-adevăr Prof. Dr. Nicolae Chițescu a fost unul dintre cei mai mari sistematicieni ai noștri, un om de o rigoare proverbială, dar acest lucru nu-l așează în opoziție cu „misticul nostru”, cum îl numea peiorativ pe părintele Stăniloae un profesor de la București cu puțin timp înainte de a fi arestat. Analogia poate fi forțată, dar se știe că și Sf. Simeon, inițial a fost numit „Noul Teolog” tot peiorativ, posteritatea urmând să realizeze faptul că i s-a potrivit pe deplin acest supra-nume. De ce oare, acum când s-au sărbătorit centenarele nașterii ambilor iluștri teologi, continuăm să spunem: „Chițescu sau Stăniloae”, când atât de ușor am putea spune: „Chițescu și Stăniloae”. Cei doi au fost, dacă ar fi să-l parafrazăm pe actualul suveran pontif, „cei doi plămâni” prin care a respirat Teologia Dogmatică și Ecumenică în timpul nopții prelungește a comunismului. Operele lor sunt complementare, iar cei tineri văd în ambii profesori strălucite exemple de credință, abnegație și dăruire. Dar, de fapt, se poate oare „lămuri” exhaustiv o chestiune de credință?

Părintele Stăniloae scria că: „Orice înțeles referitor la Dumnezeu trebuie să aibă o fragilitate, o transparență, o lipsă de fixitate, trebuie să ne îndemne la revocarea lui și la stimularea spre un altul, dar pe linia lui. Dacă înțelesul rămâne fix în mintea noastră, mărginim pe Dumnezeu în frontierele lui, sau chiar uităm de Dumnezeu, toată atenția noastră concentrându-se asupra înțelesului respectiv sau asupra cuvântului care-l exprimă. În acest caz „înțelesul” devine un „idol” adică un fals dumnezeu. Înțelesul sau cuvântul trebuie să facă mereu transparent pe Dumnezeu, ca neîncăput în el, ca depășind orice înțeles, ca punându-Se în evidență când cu un aspect, când cu altul al infinitei Lui bogății.”² Probabil din această cauză în primele secole ale Bisericii nu a existat o teologie ca disciplină metodică sau ca *scientia*, și prin urmare teologii acestei perioade nu au urmat o metodă dată pentru a ajunge la cunoașterea lui Dumnezeu.³ Chiar dacă inițial s-a folosit termenul grecesc *gnosis*, din cauza posibilității asocierii cu gnosticismul scriitorii creștini din timpul lui Origen au adoptat termenul *theologia*, nu în sensul modern, academic ci având o conotație mistică, desemnând meditația și contemplația în cadrul unei comunități ecclesiale. La Sfinții Părinți — scrie Paul Evdokimov — termenul „teologie” înseamnă contemplația Tainei Sfintei Treimi — *theoria tes agias Triados* — și este înainte de toate lumina dumnezeiască reflectată în oglinda sufletului curățit: sufletul „primește în el discul soarelui” și se adâncește în sentimentul prezenței, al venirii lui Dumnezeu. Teologia mistică este tocmai această cunoaștere prin *inhabitarea* (locuirea în) Cuvântului. Este vorba deci, de la început, nu de a cunoaște ceva despre Dumnezeu, ci „de a-L avea pe Dumnezeu în tine”. Aici categoria esențială este *plinul* sau *golul*, să fii golit de orice substanță duhovnicească sau să te umpli de prezența dumnezeiască. *Ave gratia plena* sau, în cazul Sfântului Ștefan, „să fii umplut de Duhul Sfânt”. Este o conștientizare progresivă a prezenței Cuvântului Care iluminează.⁴

Prof. Nicolae Chițescu știa mult prea bine aceste lucruri și le-a exprimat în diferite contexte. A realizat ce înseamnă taina creației, a omului, a mântuirii, a veacului ce va să vină. De exemplu, privitor la „preludiul creației” și implicit la creația însăși, profesorul Nicolae Chițescu este primul, în teologia română, care a reliefat tema *paradigmelor divine* și a *logoi* — lor. Prologul ioaneic ni-l prezintă pe Fiul lui Dumnezeu în calitate de *Logos* împreună Creator cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Cel care „întru ale Sale a venit”. Nu se spune însă explicit că El a sădit aici

logoi, rațiuni seminale în creație, în schimb, Sfânta Tradiție, prin con-glăsuirea multora dintre Sf. Părinți, ne oferă temeuri clare, de aceea profesorul Nicolae Chițescu consideră că învățătura despre *paradigmele divine* și implicit despre *logoi*, „trebuie cinstită în calitate de «teologumen», adică învățatură cu temeii explicit în cel puțin una din coloanele Revelației dumnezeiești, — în speță în Sfânta Tradiție —, și care circulă în Teologia creștină”. Această învățatură „deschide un luminși în întinerul care planează asupra preludiului creației”.⁶

Părintele Rafail Noica în aula Patriarhiei, cu ocazia congresului internațional dedicat centenarului nașterii părintelui Stăniloae, spunea atât de sugestiv, că la urma urmelor noi „gângăvim” în teologie, și accentua importanța teologiei experienței propunând ca modele pe Sfânta Maria Egipteanca și Cuviosul Siluan Atonitul.

Dacă nu dorim efectiv, trebuie să realizăm că lumea de astăzi ne impune abandonarea clișeelelor, a generalizărilor, a etichetărilor nefondate; ne impune abandonarea velleităților personale în favoarea instituției, de fapt în favoarea noastră.

În pofida acestor remarci făcute cu cele mai bune intenții, considerăm că sărbătorirea centenarului Prof. Dr. Nicolae Chițescu la Facultatea de Teologie din București, căreia cel omagiat i-a închinat o viață de muncă asiduă, a fost o adevărată sărbătoare, o manifestare autentică a iubirii și recunoștinței.

Pr. NICOLAE Z. MOȘOIU

Note bibliografice:

1. A se vedea: Pr. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu: *Dicționarul Teologilor Români*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996, pp. 91—92.
2. Pr. Prof. D. Stăniloae, *Dogmatica*, I, p. 126.
3. Emil Bartoș, *The Concept of Deification in Eastern Orthodox Theology with detailed*

Reference to Dumitru Stăniloae, mss., teză de doctorat, University of Lampeter, Wales, (Marea Britanie) 1996, p. 25 (t.r. *Conceptul de îndumnezeire în teologia lui Dumitru Stăniloae*, Editura Institutului Biblic „Emanuel” din Oradea, 1999, p. 45).

4. Bouyer își manifestă îngrijorarea relativ la faptul că în ultima perioadă a devenit o modă la teologii protestanți, dar nu numai, să considere tot ceea ce ține de contemplație în tradiția creștină, ca fiind de origine grecească. Cauza ar fi studierea unor termeni filosofici scoși din contextul în care au fost folosiți de Părinți. De exemplu este absolut fals să se afirme că termenul grecesc *gnosis*, însemnând cunoaștere, ar fi fost împrumutat de Părinți (Clement al Alexandriei și Origen) din vocabularul ereticilor pe care cercetătorii din secolul al XIX-lea i-au numit „gnostici”, ca și cum apelativul s-ar referi doar la ei. De fapt, Părinții i-au numit pe acești eretici „pseudo-gnostici” rezervând Bisericii celei a adevăratei „gnosis”. Este fals, de asemenea, să se afirme că prima dată cuvântul „gnosis” a fost folosit în filosofie, deoarece aici n-a avut niciodată un sens limitat, ci foarte larg. Cunoașterea propriu-zis filosofică este numită totdeauna *episteme*, niciodată *gnosis*. În *Septuaginta*, *gnosis* ajunge să însemne cunoașterea lui Dumnezeu. Odată cu Philon din Alexandria, *gnosis* desemnează cunoașterea specific religioasă, dar întotdeauna în legătură cu textele biblice pe care le citează în grecește. Termenul a fost folosit de primii scriitori creștini, ex. Sf. Pavel, deoarece era termen biblic. — *Introduction to Spirituality*, Desclee, New York, 1961, p. 264, 267, 268.

5. Paul Evdokimov, *Cunoașterea lui Dumnezeu în Tradiția răsăriteană — Învățătură patristică, liturgică și iconografică*, trad. rom., Pr. lect. univ. dr. Vasile Răducă, Ed. Christiana, București, 1995, p. 20—21.

6. *Paradigmele divine și problemele pe care le ridică ele pentru teologia dogmatică*, Ortodoxia, nr. 1, 1958, pp. 23, 24.

Toma „necredinciosul”

(Urmare din pag. a 3-a)

rămas cu credința că Domnul îl va ajuta să-și verifice această îndoială, ceea ce i s-a și întâmplat.

Să ne amintim că și apostolul Petru se îndoise cândva și începuse a se afunda în apă și Mântuitorul îi adresează cam aceleași cuvinte ca și lui Toma: „Puțin credinciosule de ce te-ai îndoit?” Lui Toma de asemenea îi spune: „Adă degetul tău încoace și vezi coasta și semnul cuielor, și nu fi necredincios, adică nu fi puțin credincios, nu te îndoii în inima ta, pentru că Eu sunt. Și după ce Toma pipăie semnele cuielor exclamă plin de admirație: „Domnul meu și Dumnezeu meu”. Pentru că m-ai văzut Tomo ai crezut, ferice de cei ce n-au văzut și au crezut”. Dar oare la cine face Domnul aluzie aici? La ceilalți apostoli? Nu, ei îl văzuseră toți înviați, chiar și femeile mironosițe. Singur Toma lipsea și dacă ar fi fost și el de față desigur că n-ar mai fi avut loc acest schimb de cuvinte din Evanghelia de astăzi. Așa cum însă toate s-au petrecut „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire”, pipăirea de către Toma a avut darul de a ne convinge și pe noi și toate generațiile de după noi că într-adevăr Mântuitorul Hristos a înviaț. Sunt unii care interpretând textul „Ferice de cei ce n-au văzut și au crezut”, vor să pună pe aceeași treaptă cuvintele de mai sus cu ceea ce spun unii că ar fi în Biblie „crede și nu cerceta”. Adevărul însă e altul. Dacă Mântuitorul ar fi fost împotriva convingerii lui Toma i-ar fi spus scurt: „Eu sunt”, fără să mai adauge celelalte cuvinte: „Adă degetul și vezi”, cercetează și convinge-te de adevăr, așa cum altădată a spus „Cercetați și veți afla, bateți și vi se va deschide”, căutați în paginile Sfinței Scripturi, urmăriți Sf. Tradiție, cercetați scrierile patristice și convingeți-vă singuri de adevăr, pentru că „nici o iotă, nu va trece, până nu se vor împlini toate acestea”. Apostolul Toma spune Tradiția bisericească că n-a avut parte nici de participare la înmormântarea Maicii Domnului din grădina Ghetsimani și că ar fi ajuns cu o zi după aceea, găsind mormântul gol. Mergând cu ceilalți apostoli să ridice piatra pentru a i se închina, a aflat mormântul gol: Sfânta Fecioară fusese deja luată de Fiul Său și așezată de-a dreapta Lui „în haină aurită îmbrăcată și preainfrumusețată”. De aceea, în iconografia bisericească la scena „Adormirii Maicii

Domnului” apar numai zece apostoli; Maria încă nu fusese ales, iar Toma lipsea.

Căți urmași nu are Toma și astăzi, la fiecare pas? Urmași care nu numai că se îndoiesc ca Toma de un eveniment sau altul din viața Mântuitorului, ci urmași care negă totul, urmași care nu cred decât ceea ce văd, ceea ce aud, ceea ce pipăie. Aceștia sunt aceia despre care spune dumnezeiasca Carte că ochi au și nu văd, urechi au și nu aud, gură au și nu vorbesc. Aceștia sunt cei care nu vor să priceapă că singură credința e cea care mângăie, întărește, liniștește, înalță și înfrumusețează viața noastră pământească. Aceștia sunt cei care nu vor să accepte că în afara experienței de laborator, mai există o experiență a inimii și pe care nimeni n-o poate contesta. Științific vorbind, ceea ce nu se vede și nu se poate măsura și cântări, nu înseamnă că nu există. Primul altar este în inima omului și ochii credinței pătrund până dincolo de microscop. „Dumnezeu, care nu poate fi văzut de muritori, scria Aristotel, se vedește din lucrurile mâinilor Sale”. „Cerulei înstelat — mărturisește Kant — și glasul conștiinței mă fac să spun că Dumnezeu există”, iar Goethe recunoaște că „Timpul îndoiei și a trecut și dacă se mai îndoiește cineva de Dumnezeu, înseamnă că se poate îndoii și de sine însuși”. Este mai ușor să construiești un oraș în aer, decât o cetate fără Dumnezeu, menționa Plutarh, iar Voltaire arată că „dacă a crede în Dumnezeu e o greutate, a nu crede e o absurditate”. Sf. Ioan Hrisostom preciza că „După cum e o neputință să cunoaștem aerul răsândit pretutindeni și care există chiar în noi, tot așa este și cu Dumnezeu”. „El trebuie căutat, scria Lucian Blaga, în norul ce se leagă pe cer, în marea ia unui asfințit de soare, în mireasma florilor și cântecul păsărilor, în privirea îngerească a pruncilor, în dragostea duioasă a mamei, în visul poezilor și jertfa luptătorilor, în setea omului pentru dreptate, adevăr și frumos, în căința ce o simte vinovatul pentru păcatele sale, în pasiunea cu care cinenirea caută să-și îplinească menirea în ciuda tuturor piedicilor ce-i stau în cale”, etc. ... Și dacă, cum amintea Nicolae Bălcescu: „Hristos a adus fiecărui individ legea libertății, a demnității, a moralității și a perfectibilității absolute”, să fim și noi mândri de trecut, stăpâni pe prezent, încrezători în viitor, rostind: „Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile Tale...”

Vizita unui grup de studenți ortodocși și luterani la Berna, Elveția

(13—25 aprilie 2004)

În cadrul parteneriatului dintre Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu și Institutul Evanghelic, pe de o parte, și Facultatea de Teologie din Berna, Elveția, un grup de studenți aparținând celor două instituții de învățământ teologic din Sibiu au participat la Berna, la câteva conferințe, în cadrul unei săptămâni de studiu. Tema generală a săptămânii a fost: „Elveția și Transilvania multiculturală”.

Studenții sibieni au plecat spre Elveția în seara zilei de 13 aprilie, însoțiți fiind de către P.C. Pr. Lect. Dr. Aurel Pavel și Dl. Lect. Dr. Paul Brusanowski, din partea ortodoxă și Dl. Prof. Ștefan Tobler, din partea luterană. A doua zi, 14 aprilie, am fost așteptați la Graz, Austria pentru a servi cina și pentru a ne odihni pe timpul nopții. Aici am fost întâmpinați de către decanul Facultății de teologie din Graz și de prof. Renhardt, responsabil cu parteneriatul desfășurat între Facultatea de Teologie „A. Șaguna” din Sibiu și Facultatea din Graz. Am fost conduși, pentru a vizita Domul din Graz, Facultatea de Teologie, Capela facultății și centrul orașului, care în anul 2003 a fost „Capitală culturală europeană”. După această vizită, am fost cazați în stațiunea montană Maria Lankovitz, la 50 km de Graz, unde am servit și cina.

În dimineața zilei de joi, 15 aprilie, ne-am continuat călătoria spre Elveția, ajungând la destinație în seara aceleiași zile, fiind întâmpinați de către Prof. Walter Dietrich, responsabil cu parteneriatul Sibiu — Berna, din partea elvețiană. Studenții sibieni împreună cu profesorii lor au fost cazați în localitatea Ligerz, la aproximativ 40 km de Berna. Această localitate se află într-o zonă viticolă importantă a Elveției, fiind plasată într-un mediu pitoresc, pe malul lacului Biel (Bielersee), condițiile de cazare și masă fiind deosebite.

Ziua de vineri, 16 aprilie, a fost în prima parte liberă, studenții vizitând localitatea Ligerz și odihnindu-se, după călătoria oboșitoare. Înaintea mesei de prânz, studenții s-au prezentat pe rând, pentru o mai bună cunoaștere și pentru a-și exprima gândurile cu care au venit și pentru a-și exprima părerea în legătură cu ceea ce urmăresc ei să realizeze în urma acestei săptămâni de studiu. Majoritatea și-au exprimat dorința de a cunoaște noi oameni, de a cunoaște țara în care se aflau și nu în ultimul rând, de a participa și ei activ la mișcarea ecumenică. După servirea mesei de prânz, am fost însoțiți în Munții Jura, de către decanul Facultății de Teologie din Berna, Dl. Prof. Maurice Baumann, și de un membru al Parlamentului Cantonului Berna, profesor de istorie, care ne-a prezentat locurile pe unde am călătorit și semnificația istorică a diferitelor monumente. Am vizitat în aceeași zi și prima casă de rugăciune a membrilor sectei menonite precum și o veche mănăstire, transformată azi într-un spital de psihiatrie.

Sâmbătă, 17 aprilie, ne-am îndreptat spre Berna, unde am săvârșit o slujbă ortodoxă,

cântând canonul Învierii, în biserica Sf. Paul, aflată în apropierea universității.

În clădirea aparținătoare de această biserică s-a desfășurat apoi conferința cu tema: „Interculturalitate: teorii și experiențe”. Au fost susținute patru referate, tema fiind tratată din punct de vedere etnologic, sistematic și istoric, aici vorbind și Dl. Paul Brusanowski, în legătură cu interculturalitatea din Transilvania și Dl. Ștefan Tobler. După susținerea referatelor s-au purtat discuții pe marginea temei și a referatelor susținute, fiind moderate de redactorul cotidianului „Sämman”. După masă, am fost repartizați la gazde, unde urma să stăm trei nopți, iar apoi am vizitat orașul Berna, fiind însoțiți de unul dintre profesorii de istorie ai Universității.

Duminică, 18 aprilie, Duminica Tomii, am participat, pe grupe la serviciul religios al diferitelor culte din oraș, printre care: vechi-catolici, reformați, catolici sau ortodocși sârbi. După terminarea serviciului religios, la ora 11.30 am plecat să vizităm Munții din jurul capitalei Berna, ținut numit „Oberland”, fiind însoțiți de către prof. Rudolf Dellsperger, care ne-a prezentat și unele dintre cele mai importante lăcașuri reformate din zonă. Seara fiecare s-a întors la familie, fiind profund impresionați de cele văzute.

Luni, 19 aprilie, am participat la rugăciunea cultului vechi-catolic, în aceeași biserică: Sf. Paul, apoi la discuțiile cu reprezentanții celor trei Biserici majoritare din cantonul Berna, adică reformați, romano-catolici și vechi-catolici. S-a făcut comparație cu relațiile interconfesionale din Transilvania, în general și din Sibiu în special. După aceea, până seara, studenții sibieni, au participat la cursuri ale Facultății de Teologie din Berna, fiind împărțiți pe grupe, în acest sens.

Ziua de marți, 20 aprilie, a fost rezervată vizitării institutelor ecumenice din Geneva, tema zilei fiind „Ecumenismul mondial”. Prima oprire a fost la Institutul Ecumenic de la Bossey, acolo unde am fost întâmpinați de directorul acestei prestigioase instituții, Părintele Prof. Dr. Ioan Săuca. Acesta ne-a făcut o prezentare a Institutului și apoi a ținut o prelegere în care a explicat care este istoria Institutului de la Bossey, cum funcționează el și cum trebuie să înțelegem mișcarea ecumenică din perspectivă ortodoxă și mai mult, din perspectivă românească. Toți cei prezenți am fost impresionați de această prelegere, care ne-a adus lămuriri precise în legătură cu mișcarea ecumenică. De la Bossey, grupul nostru s-a îndreptat spre Geneva, deoarece Institutul de la Chambesey era închis. La Geneva am vizitat sediul Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB), capela acestuia, unde am fost îndrumați de un membru CEB, care ne-a dat toate datele referitoare la obiectele ce se găsesc la altarele din respectivul lăcaș. Însoțiți fiind de prof. Wolfgang Linemann, am fost primiți în sala de conferințe a CEB de către secretarul acestui for. Acesta ne-a făcut o pre-

zentare a CEB apoi a răspuns tuturor întrebărilor puse de studenții români și elvețieni. În cursul după-amiezii ne-am întors în localitatea Ligerz, împreună cu colegii elvețieni, unde a avut loc o petrecere cu cântece specifice României și Elveției.

Miercuri, 21 aprilie, programul a fost mai lejer în timpul dimineții, având în vedere că a fost vizitat orașul Fribourg, de către cei care au dorit, ceilalți rămânând să se odihnească la Ligerz. La Fribourg am fost primiți de către decanul Facultății de Teologie de aici, Dl. Prof. Schenker și de un grup de teologi ortodocși de la Sibiu și București, care studiază aici. Ne-a fost prezentată Facultatea și Universitatea din Fribourg, numită „Misericorde”, fiind o universitate de limbă franceză, apoi ne-a fost prezentat orașul, cu cele mai importante biserici ale sale. În jurul amiezii ne-am îndreptat spre Ligerz, unde a avut loc o conferință pe tema: „Ecumenism local în cantonul Berna” — „Ecumenism local în Sibiu”. La această conferință au participat reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice, Menoniților, Bisericii Reformate, din Comunitatea frățească a lui Herhut, Biserica Evanghelică Liberă, Armata Salvării și ai Neues Land Emmental. Discuțiile au fost moderate de pastorul luteran Marc van Wijnkoop Lüthi, fost profes-

pă cu această problemă, dar și reprezentanți ai birourilor de emigrare ale Bisericii, din Berna. A fost ținut un referat cu privire la situația romilor din România, de către Iosif Rădulescu, student la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu. Discuțiile care au urmat, au fost moderate de către Omar Hersche, redactor al unui ziar local. La prânz am participat la o rugăciune reformată, în biserica Sf. Paul, apoi am fost împărțiți pe grupe și am vizitat Școala Schwabgut, unde învățau mulți copii străini, Centrul de asistență socială Wittgkoffen, Comunitatea ortodoxă sârbă, din Berna, unde am fost conduși de preteasa Agena Preda Marcovic, absolventă a Facultății de Teologie din Sibiu, iar ultima grupă a vizitat un așezământ numit „Prairie”, pentru a vedea cu ce se ocupă emigranții, din Elveția.

Vineri, 23 aprilie, a fost ziua rezervată religiilor necreștine. Dimineața a început cu o conferință pe această temă în care s-a vorbit despre importanța religiilor „străine” în procesul regășirii identității creștine, religiile hindu — între autopercepție și receptarea externă, Creștinism și Iudaism etc. După susținerea referatelor s-au purtat discuții pe grupe, în funcție de referentul cu care doreau să mai discute studenții pentru a aprofunda tema respectivă. În cursul după amiezii am putut vizita moscheea sârbă de la Biel, sinagoga și templul hindus din Berna. De asemenea am putut participa la serviciul religios al acestor culte.

Astfel la prânz am participat la rugăciunea de vineri la moschee, după care s-au purtat discuții foarte interesante pe marginea cultului și a islamului în general. După masa am participat la rugăciunea de Săbat de la sinagogă, unde s-au sărbătorit 56 de ani de la declararea independenței Israelului, participând cu acest prilej și ambasadorul Israelului în Elveția. Seara am participat, pentru câteva momente la cultul hindus, care se desfășura în acel moment la templul hindus din Berna.

Cu acestea, șederea noastră la Berna a luat sfârșit, pentru că a doua zi în zori ne-am luat rămas bun de la gazdele noastre și ne-am îndreptat spre Viena. Aici am ajuns spre seară, vizitând orașul și apoi mergând spre locul unde eram așteptați pentru a ne odihni. Duminică dimineața am plecat spre țară, unde am ajuns în cursul nopții.

În urma participării la această săptămână de studiu, toți studenții au avut multe de învățat, în general legate de cultura elvețiană, de realitatea religioasă din cantonul Berna, de forme de conviețuire din Elveția, de depășire a obstacolelor reprezentate de diferența de limbă sau de credință și nu în ultimul rând legate de mișcarea ecumenică. Aceasta din urmă, am înțeles cum este percepută la nivel mondial, dar și cum trebuie să o percepem noi, ca români ortodocși.

EMANUEL TĂVALĂ,
Student — anul IV, Teologie Pastorală

de Istorie Bisericească la Institutul Evanghelic din Sibiu. Discuțiile au fost deosebit de interesante, având în vedere că eram în fața reprezentanților unor Biserici, cu care nu am intrat în contact în România, toți studenții manifestându-și interesul pentru a afla cât mai multe date despre acestea.

Joi, 22 aprilie, a fost ziua destinată discuțiilor pe marginea problemei migrației, tema zilei fiind „Imigrația — o provocare politică și socială”. La aceste discuții au participat reprezentanți ai statului, care se ocu-

(Urmare din pag. a 3-a)

nută de ei înșiși, le-ar fi putut da atâta tărie morală, încât să poată trece peste toate opreliștile, câte le-a fost dat să înfrunte, să uite de ei înșiși, pentru a răspândi învățătura lui Hristos „până la marginile lumii”. Cu siguranță că numai un fapt cu totul ieșit din comun, pe care mai întâi l-au verificat ei înșiși, i-a putut smulge din teama care-i stăpânea, transformându-i în acei neînfricți propovăduitori, care ajung să-i sfideze chiar și pe sinedriștii iudei: „Judecați dacă este drept înaintea lui Dumnezeu, să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu” (Fapte 4, 19). De realitatea acestui fapt extraordinar s-au convins ei mai întâi, și numai astfel se explică schimbarea radicală survenită în comportamentul ucenicilor după aceea, astfel o spune marele Pavel: „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră” (I Cor. 15, 14). Privite în desfășurarea lor logică, toate ne fac să excludem orice posibilitate ca ucenicii să fi furat trupul Celui răstignit.

Să presupunem, că dacă nu apostolii au furat trupul, atunci poate sinedriștii, tocmai spre a le dejuca planurile. Dar știindu-i atât de porniți și învrăbiți împotriva creștinilor, este de la sine înțeles că aceștia n-ar fi ezitat, ca atunci când apostolii propovăduiau învierea lui Iisus, să-i compromită în fața multimilor, dezvelind acest fapt.

Sustrăgându-se oricărei clasificări de ordin științific, Învierea Domnului a suscitat și interesul specialiștilor în domeniul fenomenelor de ordin psihologic sau parapsihologic, aceștia aducând în favoarea susținerii lor argumente de genul: a fost o psihoză colectivă, o halucinație morbidă căreia i-au căzut victime o parte dintre adepții lui Iisus, o viziune generată de frica și tensiunea, teribile, pe care le înfruntau sinedriștii și soldații romani. După felul în care

Contestatarii Învierii

este primită vestea Învierii, nu rezultă în nici un caz acest lucru, dimpotrivă, reacția lor, la aflarea veștii minunate, este atât de omenească și normală în același timp. Maria Magdalena cu cel mai pur simț al realității, cu candoare absolut nedismulată, le spune Apostolilor că „au luat pe Domnul și nu știu unde L-au pus” (In. 20, 2), fără să se fi gândit în vreun fel la posibilitatea Învierii, la fel cum și celelalte femei mironosițe, departe de a fi victime ale halucinației, se temeau să spună apostolilor cele constatate la mormânt, tocmai pentru faptul „că se temeau” (Mc. 16, 8) să nu se expună oprobului sau ridicolului. Aceeasi stare de neîncredere și teamă îi stăpânea pe apostoli care primesc vestea de la femeile, socotind-o mai degrabă a fi „basm” (Lc. 24, 11), și chiar atunci, când însuși Cel înviat li se arată, prima lor impresie este că „văd duh” (Lc. 24, 37).

Și în fine, atitudinea lui Toma, rezervată și sceptică, nu face decât să spulbere orice umbră de credit pe care am fi înclinați să o acordăm acestei ipoteze, el refuzând să accepte cele relatate de ceilalți apostoli, încredințându-se de realitatea marelui și înfricoșătorului adevăr prin propriile sale simțuri.

Nu mai puțin solicitată într-o a-și spune părerea a fost știința medicală, care de altfel n-a ezitat să se pronunțe: totul n-a fost decât o simplă moarte clinică (aparentă), urmată de trezirea mortului, trezire cauzată de condițiile improprie din mormântul rece, precum și de mirosurile tari degajate de aramele cu care a fost uns, care au și provocat de fapt această trezire. Ieșind apoi din mormânt, Iisus, îmbrăcat în hainele grădinarului ar mai fi petrecut împreună cu ucenicii și adepții Săi încă 40 de zile, după care s-ar fi retras undeva

în zona Qumran, unde trăiau misterioșii esenieni, sau ar fi dispărut undeva prin Palestina.

Pentru lumea antică, și în speță pentru cea romană, și Palestina făcea parte din imperiul roman, pedeapsa cea mai teribilă și mai înjositoare, era moartea prin răstignire pe cruce, căreia îi erau destinați cei mai mari făcători de rele. Omorârea prin răstignire devenise cu timpul un adevărat ritual sângeros, care avea o serie întreagă de faze succesive, menite să-l epuizeze și să-l distrugă pe de-a-ncetul pe cel condamnat, atât psihic, cât și fizic. Înainte ca mortul să fie coborât de pe cruce, se obișnuia să i se zdrobească fluierile picioarelor, tocmai pentru a se certifica realitatea morții. În cazul lui Iisus, acest lucru n-a mai fost necesar, căci cei de față s-au convins de adevărul morții Sale „și-a dat duhul”, „a murit” (In. 19, 30 și 33). Mai mult decât atât, parcă pentru a întări cele constatate, unul dintre soldații romani, L-a împuns cu sulița în coastă, anunțându-se apoi autoritățile despre împlinirea actului morții. Chiar dacă această întreagă serie de probe constatatoare, ar mai fi lăsat totuși o undă cât de mică de îndoială, ceea ce este foarte greu de admis, în ce măsură ar fi rezistat răcelii din mormânt și mirosurilor grele, degajate de aramele cu care a fost îmbalsămat, un trup schingiuit, torturat și distrus fizic? Ar mai fi găsit resurse fizice să urnească piatra atât de grea de la ușa mormântului, și încă să mai parcurgă și un drum de 60 de stadii până la Emaus?

Și un ultim argument, de data aceasta din sfera celei mai elementare logici și al celui mai pur bun-simț: în ce măsură poate justifica o minciună, o halucinație sau o moarte aparentă, două mii de ani de trăire creștină, miile și sutele de mii de jertfe ale martirilor creștini, precum și suportul moral a cel puțin o treime din populația actuală a Pământului?

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **Joi, 1 APRILIE 2004** — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial.
— A primit pe P.C. Pr. Năftăilă Ioan de la Parohia Cobor, Protopopiatul Agnita.
— A primit pe P.C. Pr. Nicolae Lațchescu, asistent social din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Ioan Ciocan, protopopul Făgărașului.
— A primit pe P.C. Pr. Ioan Glăjar de la Parohia Ucea de Jos, Protopopiatul Făgăraș.
— A primit pe Monahia Marina Matei, stareța Mănăstirii Valea Harțibaciului.
- **Duminică, 4 APRILIE 2004 (Floriile)** — A asistat la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană. La sfârșitul Sfintei Liturghii a rostit un bogat cuvânt de învățătură.
- **Luni, 5 APRILIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Streza, consilierul administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.
- **Joi, 8 APRILIE 2004** — A acordat un interviu P.C. Pr. Cătălin Dumitrescu pentru emisiunea „Flori de Pateric” din cadrul televiziunii „Eveniment Sibiu”.
— A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Streza, consilierul administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.
- **Duminică, 11 APRILIE 2004 (Sfintele Paști)** — A oferit o recepție la care au participat: P.S. Visarion Rășinariu, episcop-vicar Sibiu, în frunte cu membrii Permanenței Consiliului Eparhial, preoți și diaconi slujitori ai Catedralei Mitropolitane, Profesori de Teologie, angajați ai Centrului Eparhial, altele persoane. Cu această ocazie a rostit un cuvânt de învățătură.
- **Joi, 15 APRILIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Pop Ersiliu din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Streza, consilierul administrativ bisericesc.
— Pleacă la Mănăstirea Sămbăta în vederea sărbătoririi hramului mănăstirii — „Izvorul Tămăduirii”.
— Se întâlnește cu Georg Sporschill, preot catolic din Viena — Austria.
— Se întâlnește cu dl. Anton Rosbach, fost ambasador al Germaniei la București.
— Se întâlnește cu Bernhard Backovsky, starețul general al Mănăstirilor din Austria.
— Se întâlnește cu dr. Walter Simek, economistul mănăstirilor din Austria.
- **Vineri, 16 APRILIE 2004** — „Izvorul Tămăduirii”, al doilea hram al Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sămbăta de Sus.
— Asistă la Sf. Liturghie, oficiată la altarul de vară al Mănăstirii. La sfârșitul Sf. Liturghiei rostește un bogat cuvânt de învățătură.
— Se întâlnește cu dl. ec. Constantin Teculescu, președintele CEC.
— Se întâlnește cu dl. Teodor Răpan din Ministerul de Externe.
- **Luni, 19 APRILIE 2004** — Primește pe dl. Ștefan Orth, grafician din Sibiu.
— Primește pe P.C. Pr. Prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, consilierul cultural al Arhiepiscopiei.
- **Marți, 20 APRILIE 2004** — A primit pe dl. Mălureanu Ioan din Brașov.
— A primit pe d-na Preda Ana din Sibiu.
— A primit pe dl. Ștefan Toma, doctorand Grecia.
— A primit pe P.C. Pr. Colțea Gheorghe de la Parohia Mociu, Protopopiatul Brașov.
— A primit pe P.C. Pr. Ioan Ramf de la Parohia Mediaș.
— A primit pe P.C. Pr. Nicolae Teoc de la Parohia Poiana Sibiului III, Protopopiatul Săliște.
— A primit pe P.C. Pr. Frățilă Gherasim, preot militar la Făgăraș.

- **Joi, 22 APRILIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Prodea Vasile de la Parohia „Sf. Nicolae” Schei Brașov, împreună cu P.C. Pr. Prodea V. Vasile de la parohia Tohan, Protopopiatul Brașov.
— A primit pe dl. Ioan Dordea din Sibiu.
— A primit pe dl. Dr. Sorin Joantă, inspectorul școlar al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Gherman Iulian de la Parohia Tractorul II Brașov.
— A primit pe dl. Ioan Mălureanu din Brașov.
— A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilier economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Prof. dr. Dumitru Abrudan, consilierul cultural al Arhiepiscopiei.
— A primit pe Dl. Ștefan Orth, grafician din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Arhim. Ilarion Urs, exarhul Mănăstirilor și Starețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sămbăta de Sus.
- **Duminică, 25 APRILIE 2004** — A primit pe dl. General Dr. Nicolae Uscoi, Rectorul Academiei Trupelor de Uscat din Sibiu, împreună cu delegația capelanilor militari, preoților militari și a cadeților creștini, participanți la lucrările Conferinței Internaționale a Cadeților Creștini „Academic Exploration”, desfășurată la Sibiu, în prezența Permanenței Consiliului Eparhial. A rostit un cuvânt despre legătura dintre Armată și Biserică și rolul preotului militar în ziua de astăzi.
- **Luni, 26 APRILIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, consilierul cultural al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Ioan Eugen Buta, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Arhim. Ilarion Urs, exarhul Mănăstirilor și starețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sămbăta de Sus.
- **Marți, 27 APRILIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Nicolae Teoc de la Parohia Poiana Sibiului III, Protopopiatul Săliște.
— A primit pe P.C. Pr. Consilier Ezechil Oancea.
— A primit pe P.C. Pr. Consilier Gheorghe Streza.
— A primit pe Ierom. Ignatie de la Mănăstirea Petru Vodă — Neamț.
- **Miercuri, 28 APRILIE 2004** — A primit pe P.S. Calinic Argeșanul, Episcopul Argeșului și Muscelului.
— A primit pe P.C. Arhid. prof. dr. Voicu Constantin de la Facultatea de Teologie din Oradea.
— A primit pe dl. prof. univ. dr. ing. Teodor Maghiar, Decanul Facultății de Inginerie din Oradea.
- **Joi, 29 APRILIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. pr. dr. Pavel Aurel, profesor al Facultății de Teologie Sibiu.
— A primit pe Pr. Mihai Petian de la Parohia Ortodoxă „Sf. Prooroc Ilie” din Sibiu.
— A primit pe dl. Albu Gheorghe și pe fratele acestuia, Albu Ioan din comuna Lupșa, județul Alba.
— A primit pe Monahia Mina Bădilă, stareța Mănăstirii „Sf. Cruce” din Oradea.
- **Vineri, 30 APRILIE 2004** — A primit pe dl. prof. univ. dr. Mircea Tomuș de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Arhim. Ilarion Urs, starețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sămbăta de Sus.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Streza, consilierul administrativ al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Ioan Ciocan, protopopul Făgărașului.

Pr. VALENTIN SICOE
Secretar eparhial

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RĂȘINĂREANU a săvârșit următoarele:

- **6—10 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a săvârșit în Catedrala mitropolitană din Sibiu toate serviciile divine din Săptămâna mare.
- **11 APRILIE a.c. (Sf. Paști)** — P. S. Sa a săvârșit slujba Invierii și Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană, prezentând credincioșilor Pastorală de Paști a I.P.S. Mitropolit Antonie.
— Seara a săvârșit, tot în Catedrală, Vecernia în cadrul căreia s-a citit Sf. Evanghelie în 12 limbi.
- **12 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Catedrala din Mediaș, robind cuvânt de învățătură.
— Seara slujește și predică la slujba Vecerniei și a punerii pietrei de temelie la noua biserică din parohia Motiș, prot. Mediaș (pr. paroh Lucian Pușcă).
- **13 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica nouă din Jina, prot. Săliște, robind cuvânt de învățătură. P.C. pr. paroh Cheslăreanu Vasile a fost hirotesit întru sacelhar.
— A oficiat slujba de binecuvântare a celor două noi case parohiale din Jina.
- **16 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sămbăta de Sus, cu prilejul hramului — Izvorul Tămăduirii.
— Seara participă la deschiderea festivalului de muzică corală „Timotei Popovici” în Sibiu, robind cuvânt de salut.
- **18 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Sf. Gheorghe” din Bunești, prot. Rupea, robind cuvânt de învățătură.
- **19 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a făcut o vizită canonică la mănăstirea de maici de la Nocrich, prot. Agnita.
- **21 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a participat la Mănăstirea Sămbăta la lucrările întâlnirii dintre reprezentanții B.O.R. și delegații ai Uniunii Europene la București.
- **23 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Schitul Sf. Gheorghe — Foltea, Săliște, robind cuvânt de învățătură.
— Seara slujește Vecernia și Acatistul Sf. Gheorghe în Catedrală.
- **24 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a săvârșit slujba de reșfințire a bisericii parohiale din Hamba, prot. Sibiu, recent pictată și Sf. Liturghie arhierescă, robind cuvânt de învățătură. P.C. pr. paroh Liviu Bărbat a fost hirotesit întru iconom.
- **25 APRILIE a.c.** — P. S. Sa a făcut parte din soborul slujitor de arhieresc care sub protia I.P.S. Teofan al Olteniei a săvârșit Sf. Liturghie în Catedrala din Turnu-Severin cu prilejul intronării noului episcop P.S. Nicodim Nicolăescu.

Arhid. VASILE AVRAM

Timotei Popovici

(Urmare din pag. a 4-a)

Mare, dirijor Maria Chiș, *Vechiul ceas de Manos Loizos* (Corul mixt din Nafpaktos, Grecia, dirijor Todor Kabakchiev).

Desigur, pregătirea acestei importante manifestări muzicale a impus din partea instituției organizatoare, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Sibiu, un mare consum de energie și efort financiar, într-un moment atât de nefavorabil, astăzi, pentru astfel de activități. Sperăm ca toate acestea să nu fie zadarnice ci să se constituie într-un început de revigorare a mișcării corale din județul nostru, destrămate mult în ultimul deceniu postrevoluționar.

După încheierea festivalului am cules, pentru cititorii „Telegrafului Român”, câteva impresii ale unor specialiști în domeniul muzicii corale.

Prof. Alina Părvulescu, secretar general al Asociației Naționale Corale din România. Mă bucur mult că mă aflu astăzi în Sibiu, un oraș cu o bogată zestre muzicală. Faptul că în condițiile actuale s-a reușit organizarea acestui festival demonstrează capacitatea și profesionalismul lucrătorilor din instituțiile de cultură ale județului Sibiu, dorința lor de a sluji arta chiar dacă, uneori, acest lucru se face cu multă osteneală. Este frumos să putem spune că, alături de alte festivaluri corale din țară, cu tradiție — D.G. Kiriac, Pitești, Ion Vidu, Lugoj, Augustin Bena, Cluj-Napoca, Ciprian Porumbescu, Suceava — începând de astăzi putem vorbi și de Festivalul Coral Timotei Popovici de la Sibiu. Din partea Asociației Naționale Corale din România îi asigurăm pe organizatori de întregul sprijin.

Prof. Nicolae Suciu, compozitor. Este bine că după o pauză de un deceniu de la prima sa ediție, astăzi, Festivalul coral Timotei Popovici a fost, în sfârșit, reluat. Probabil că slaba activitate corală din județul Sibiu se

datorează și faptului că nu există nici un stimulente pentru cei care ar dori să se manifeste în această formă artistică. Festivalul coral Timotei Popovici trebuie să câștige în popularitate, să-și lărgescă participarea și să ridice cât mai mult ștacheta calității. Formațiile care au participat în actuala ediție s-au prezentat foarte bine, toate au avut în repertoriu cel puțin o piesă de Timotei Popovici și multe creații ale compozitorilor autohtoni. Am apreciat foarte mult interpretarea dată de corul de cameră *Cedonia* piesei *Imortal Bach* de Knut Nystedt.

Ioan Ursu, compozitor, secretar general al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Sibiu, președintele festivalului: Am dorit mult să reluăm acest festival, cu tot efortul mare depus de către mine și colaboratorii mei în organizarea lui. Sunt conștient, însă, că nu putem revigora mișcarea corală din județul nostru dacă nu le oferim acestor formații artistice un cadru elevat de afirmare. Dorim să permanentizăm festivalul și să dăm ocazia cât mai multor formații corale să evolueze într-un asemenea fructuos schimb de experiență care are ca unic scop creșterea numărului de formații corale și a nivelului artistic al interpretării.

Película cinematográfica „Patimile lui Christos”

(Urmare din pag. a 3-a)

moție doar pe cel vindecat, toți ceilalți îmbrâncindu-l și zorind plecarea spre curtea lui Anna, socrul arhierelui Caiafa. Acolo a avut loc primul interogatoriu. Anna L-a întrebat pe Iisus despre învățătura Sa și despre uceniciei Săi. Răspunsul deschis al Mântuitorului i s-a părut necuviincios unuia dintre servitori, care L-a palmuit pe Iisus. Au urmat apoi scuipările și huiduielile. Toate acestea se petreceau la numai câteva zile după osanalele din Duminica Floriilor.

Anna L-a trimis apoi pe Iisus legat la Caiafa. Judecarea Lui s-a reluat acolo. S-au căutat martori mincinoși împotriva Lui. S-au găsit doi care L-au acuzat că ar fi rostit blasfemie împotriva templului. Arhierul L-a jurat să declare dacă se socotește pe Sine Mesia. Răspunsul afirmativ l-a determinat pe arhieru să-și sfășie hainele la piept și să provoace mulțimea spre a rosti sentința de condamnare la moarte. Au reînceput scuipările, palmuirile, lovirile cu pumnii.

La toate acestea erau martori doar doi dintre cei ce au fost în preajma Mântuitorului în toți cei trei ani când El a propovăduit: Petru și Ioan. Primul a plătit, așa cum i s-a proorocit, prețul tăgăduirii sau al lepădării.

Dimineața, arhierii, sine-driștii și toată gloata L-au dus pe Iisus la procuratorul roman Pontiu Pilat. Era nevoie de confirmarea acestuia pentru sentința de condamnare la moarte pe

care aceia o hotărâseră. Reacția procuratorului roman i-a surprins pe sine-driști. După ce L-a interogot pe Arestat, Pontiu L-a găsit nevinovat. Cum spiritele s-au încins foarte tare, Pilat auzind că se află în Ierusalim Irod Antipa, guvernatorul Galileii, de unde era Iisus, L-a trimis la acela. Figura lui Irod este prezentată în film ca a unui comediant lipsit de orice demnitate și autoritate.

Iisus este adus din nou în pretoriu. Apare acum în prim plan Claudia Procula, soția procuratorului roman Pontiu Pilat. Ea întru-chipează frumusețea morală, compasiunea și respectul față de adevăr. Îl stimulează pe soțul său să-L salveze pe „Dreptul acela”. Dar firea ezitantă a aceluia și contextul politic îngrat în care se afla l-au făcut neputincios în fața cererii tot mai stăruitoare de confirmare a sentinței. Ultima sa tentativă cu Baraba nu L-a favorizat pe Iisus ci pe criminalul care s-a ales cu eliberarea.

După episodul „Ecce homo!”, Iisus este redat în mâinile prigonitorilor Săi și lăsat în seama soldaților romani, a căror ferocitate stărnește oroarea.

De acum trupul Condamnatului se transformă într-o masă de carne vie. Sunt înșănăgurați ochii și dinții; părul este năclăit în sânge, iar spinarea, brațele și picioarele sunt brăzdate de dungi late în urma biciuirii.

„Via dolorosa” lasă impresia infernului care a răbufnit din adâncuri, la lumina zilei.

În mijlocul gloatei care se scurge ca o apă turbure ieșită din albie, înoată și trei făpturi copleșite de durere: Maria, Mama lui Iisus, Maria Magdalena și Ucenicul iubit — Ioan evanghelistul. Mai apare și Veronica, tânăra care i-a oferit Mântuitorului năframa spre a-și șterge sudoarea și sângele. Actrița Maia Morgenstern, care o întru-chipează pe Maica Domnului, reușește să-și întipărească pe chip trăsăturile Maicii care își ține pe brațe trupul Fiului din celebra sculptură „Pietà”, a lui Michelangelo, aflată în catedrala Sf. Petru, din Roma.

Se cuvine menționată și prezența lui Simon Cirineanul, care a preluat povara Crucii, după ce Osânditul, epuizat de puteri, a căzut sub povara ei.

Scena Răstignirii, cu toate evenimentele care s-au petrecut atunci, constituie momentul culminant al acțiunii transpuse pe peliculă. Baterea piroanelor și străpungerea coastei determină oprirea respirației celor care privesc ecranul. De asemenea, chipul Maicii îndurerate, pătat de sângele scurs pe lemnul crucii, parcă așteaptă un răspuns la întrebarea: „De ce s-au petrecut toate acestea?”.

Finalul filmului redă giulgiul care învăluisse trupul îngropat al Răstignitului și într-o fracțiune de secundă chipul Celui care a biruit moartea și se arată în crepusculul celei dintâi zile a săptămânii, purtând în palmă semnul cuielor, iar în coastă pe cel al străpungerii cu sulița.

Faptul că regizorul aparține confesional unei Biserici care are în tradiție „Drumul crucii”, adorarea stigmatelor și practicarea autoflagelării este foarte vizibil din întreaga desfășurare a acțiunii filmului.

Cum stau lucrurile în Ortodoxie? Ar fi nedrept să spunem că aici se face abstracție de prigonirea lui Hristos, de Patimile, Răstignirea, Moartea și Îngroparea Sa. Dar gândindu-ne la deniile din postul cel mare și mai ales la cele douăsprezece Evanghelii din Joia cea mare și la Prohodul Domnului din Vinerea mare, manifestările sunt totuși mai sobre.

Ceea ce i se reproșează filmului este, în primul rând, „violența în exces”, apoi estomparea spiritualității și, până la urmă, ignorarea faptului că Iisus a fost nu numai om ci și Dumnezeu, și în primul rând Dumnezeu, care a îmbrăcat firea umană. Parcă lucrul acesta nu s-ar evidenția cu suficientă pregnanță.

Acuza de antisemitism nu este întemeiată, atâta vreme cât agresivitatea soldaților romani a depășit furia celor de un neam cu Mântuitorul. Și apoi, Crucificarea a fost pentru noi toți și a noastră mântuire.

Orice s-ar spune, interesul pentru film este foarte mare, atât în Europa cât și în America. Realizările cinematografice de până acum, care au avut ca subiect aspecte din viața și activitatea Mântuitorului, pălesc în fața noii producții a lui Mel Gibson. Suntem încredințați că și în România cota de interes va fi foarte ridicată.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Am bucuria de a semna în acest număr, cele 5 volume apărute la Editura Anastasia, de Patriarhul JUSTIN MOISESCU. Astfel vom începe cu vol. I: **Ierarhia Bisericească în Epoca Apostolică** (București, 2003, 150 pag.).

Această lucrare a Patriarhului Justin Moiescu apare la inițiativa, sub coordonarea și prin osteneala Prea Sfințitului Calinic Argatu, episcop al Argeșului și Muscelului, cum de altfel vor apare și celelalte volume. Lucrarea e îngrijită de Liliana Comănescu. Editor este Sorin Dumitrescu. Concepția grafică aparține doamnei Doina Dumitrescu.

Patriarhul Justin Moiescu a fost unul dintre cercetătorii cei mai buni ai vieții creștine din primele veacuri. Și-a făcut doctoratul la Atena, cunoscând la perfecție limba greacă, apoi a fost profesor la Varșovia. Din aceeași regiune venea și Dinu Lipatti.

Aceasta este o lucrare care cercetează, de altfel, începuturile creștinismului, tocmai de aceea ea se intitulează **Ierarhia Bisericească în Epoca Apostolică**. Pentru săvârșirea lucrării de sfințire, de propovăduire și de păstorire a credincioșilor, după porunca Mântuitorului, Apostolii au rânduit pe preoți, adică pe slujitorii bisericii din una din cele trei trepte ale ierarhiei: **episcopi, preoți și diaconi**. Potrivit cu harul dumnezeiesc primit de fiecare la hirotonie, ei continuă în lume însăși lucrarea de mântuire săvârșită de Isus ca **Arhiereu, Profet și Împărat**... Scriitorii cărților Nouului Testament arată limpede, că slujitorii bisericești din cele trei trepte ale preoției, și-au început lucrarea lor, în diferitele obști de credincioși, încă din primele zile ale Bisericii. Scurtă vreme după ziua Cincizecimii, Ierarhia Bisericească se înfățișează deplin constituită.

După cum rezultă din știrile păstrate de Sf. Luca, în Faptele Apostolilor, cu privire la viața primilor creștini, nevoia de slujitorii în fiecare biserică s-a făcut simțită la Ierusalim, imediat după Pogorârea Sfântului Duh.

Acestea sunt cuvintele înseși ale autorului, din care vedem cum își prezintă el însuși cartea sa.

Fără îndoială e o lucrare printre cele mai importante, asupra primelor trei veacuri creștine. El a lămurit pentru totdeauna problema ierarhiei bisericești în stadiul ei de formare, cu argumente din cele mai puternice.

● Tot de Patriarhul Justin: **Evagrie din Pont**, cu o introducere de Pr. Prof. Dr. Ștefan Alexe, a apărut la aceeași editură.

Este vorba despre studiul Patriarhului Justin asupra marelui asceț care a fost **Evagrie din Pont**. Studiul acesta asupra vieții, scrierilor și învățaturii lui Evagrie, se impune printr-o excelentă acrivie științifică. El s-a născut în preajma anului 346, în localitatea **Ibora din Pont**. Sfinții Părinți ne învață fidelitatea față de evanghelia, care are drept urmare plenitudinea vieții duhovnicești, a credinciosului ortodox, în hotarele apostolicității Bisericii.

Aceasta este teza de doctorat susținută la catedra de Patrologie, ilustrată la acea vreme de distinsul patrolog **grec Dimitrios Balanos**.

Într-un studiu intitulat **Preocupări patristice ale P.F. Justin**, autorul, Pr. Prof. Dr. Nicolae C. Buzăescu, prezentând lucrarea aceasta asupra lui Evagrie Ponticul spune: „Decare este elaborată în limba greacă, ea se înfățișează ca o comoară ferecată, accesibilă numai specialiștilor în limbile clasice sau teologilor mai versați în ele. Acest fapt ne-a determinat să-i expunem conținutul pe larg, spre a o face cunoscută și mai ales pentru a-i pune valorile în circulația teologică actuală“. De aceea Patriarhul Justin, pornind de la afirmația de mai sus, a publicat în revista **Biserica Ortodoxă Română** în 1938, la un an de la apariția ei în grecește, pe o întindere de 44 pagini,

cu 80 de note, prezentând-o teologilor români, expunerea despre teza lui, Evagrie Ponticul, cu idei dogmatice interesante, referitoare la viața creștină a lui Evagrie. Acesta era ucenicul marilor dascăli ai Bisericii, **Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie de Nazianz**, care i-au insuflat credința în Dumnezeu și dragostea de viață pustnicească.

Se spune că în introducere, autorul arată motivul pentru care și-a ales spre studiu, subiectul de față. Se știe că numele lui Evagrie a fost pronunțat cu îngrijorare de scriitorii, datorită unor învățături luate din Origen, și condamnate la unele Sinoade Ecumenice. Dar biserica n-a spus nimic cu privire la învățătura lui „practică“. În ultima vreme, biserica i-a considerat lucrările, având o importanță covârșitoare. Iată de ce s-a considerat că e foarte bine, că s-a luminat învățătura, cercetându-i viața și scrierile.

Teza Patriarhului Justin se impune printr-o excelentă acrivie științifică. Pentru viața lui Evagrie este folosită „Istoria lausiacă“, scrisă de Paladie, episcop de Eleonopole în Bitinia, prietenul și ucenicul său.

În general Istoria lui Evagrie din Pont este una din cărțile bune ale Ortodoxiei, cu privire la scrierile acestui sfânt. Patriarhul Justin îi lămurește cu precizie viața și scrierile, așa încât îl salvează pentru spiritualitatea ortodoxă. Și el este astăzi unul din autorii prinși în Filocalie, dându-ne bune învățături, specifice, în spiritul Filocaliei.

Credem că lectura lui va lumina mințile oamenilor asupra acestui sfânt, pe care Patriarhul Justin îl readuce ortodoxiei și folosului public.

Teza de doctorat a Patriarhului Justin face deci să fie clarificată viața și opera acestui mare sfânt.

Cartea este la îndemână acum și merită studiată.

● Cel de al III-lea volum din opera Patriarhului Justin se intitulează **Sfânta Scriptură și interpretarea ei în opera Sfântului Ioan Hrisostom**.

Aceasta este cea de a treia lucrare de proporție a Patriarhului Justin. Sfântul Ioan Hrisostom (cca 354—407) a fost crescut la școala Antiohiană, fiind contemporan cu Evagrie Ponticul. În lucrarea sa Patriarhul Justin face o prezentare a celor două școli exegetice, din Alexandria și din Antiohia. Școala din Alexandria se ocupă mai ales de intuiția și Mistica teologiei ortodoxe. Alexandrinii au adus mai ales o reală contribuție la formulările dogmatice ale bisericii creștine. Antiohienii au pus însă accent pe partea practică a problemelor, încercând să justifice unora cu rațiunea, temeiurile adevărurilor creștine față de afirmațiile eretice.

Alexandrinii vedeau în Sfânta Scriptură diferite alegorii. Ei căutau să descopere permanent sensul **mistic și figurat**, acordând o foarte mică importanță sensului istoric - gramatical. Antiohienii acordau importanță sensului literal, istoric și gramatical. Astfel, școala Antiohiană a fost superioară în această privință. Cel mai de seamă reprezentant al școlii a fost Sfântul Ioan Hrisostom. Majoritatea operelor lui au fost socotite exegetice, omilii și comentarii, și ocupându-se în scrierile lui de întreaga Scriptură.

Patriarhul Justin spune că e necesară cercetarea întregului său material. Aceasta este o interpretare proprie a autorului. Dealtfel așa se și explică rezumatele dense și clare pe care le face autorul, prezentând în introducere, fiecare operă exegetică a Sfântului Ioan Hrisostom. El crede că Sfânta Scriptură fiind o carte de învățatură veșnică, trebuie explicată credincioșilor cât mai mult.

Sfântul Ioan Hrisostom recomandă citirea Sfintei Scripturi, potrivit scopului pentru care a fost scrisă. Dacă nu citim Biblia ci numai o explicăm, facem acest lucru în zadar. Patriarhul Justin, în încheierea lucrării, se ia după interpretarea Sfântului Ioan Hrisostom, după cum interpreta el Scriptura. El se gândea întotdeauna la popor, așa cum nu făceau alexandrinii. Aceștia lăsuau interpretarea cărților sfinte pe seama oamenilor învățați. Tocmai de aceea scrierile Sfântului Ioan Hrisostom își fac un ideal din interpretarea Sfintei Scripturi. Iată cuvintele prin care își încheie el lucrarea asupra acestui studiu, cu adevărat patristic, care este cu adevărat grăitoare și mobilizatoare în această privință: „**Sfântul Ioan Hrisostom practică cultul cărților inspirate de Dumnezeu; el venerază Sfânta Scriptură. Curățindu-și cugetul, o ia în mâini cu respect; deschizând ochii sufletului, o citește cu cucernicie; înflăcărat de credință, o explică în frica lui Dumnezeu**“.

Toate aceste cuvinte sunt spuse de părintele prof. univ. Dr. Ștefan Alexe. El rezumă cam tot ce se scrie în lucrarea Patriarhului Justin. Se vede că totul e bine interpretat, deși în final el dă dreptate ambelor școli.

Cartea e foarte bună și merită o lectură atentă. O recomandăm mai ales tinerilor teologi, care studiază patrologia.

● Cea de a patra carte are ca titlu: **Activitatea Sfântului Apostol Pavel în Atena**. Este interesant cum Patriarhul Justin s-a gândit tocmai la această temă importantă, trăind în orașul Atena.

Sfântul Pavel a fost în Atena la mijlocul sec. I, unde rămâne câteva săptămâni. Acolo propovăduiește creștinismul. Atena era pe atunci un oraș în care înflorea autoritatea statului, bazată pe opere filozofice, literare și artistice pe care le-a produs omenirea.

„**Omul de trei coți**“ cum îl numește Hrisostom pe Pavel, pleșuv, cu barbă mare, ușor încovoiat de spate, îmbrăcat în haine orientale de călătorie, el ridică târnăcopul, acolo la poalele marelui sanctuar al elenismului păgân, Acropolea, năzuind să distrugă o întreagă lume. Predica Sfântului Pavel în Agora și Areopag a stârnit nedumeriri și chiar râsete în rândul ateniienilor prezenți acolo. Atenienii l-au refuzat. Pentru greci aceasta era cumplită nebunie (I Cor. 1, 23). Astfel Pavel a părăsit Atena, și a fost pentru prima și ultima dată, când el a mai vizitat-o. Atenienii au fost indiferenți când Atena era centrul lumii păgâne, și el va fi lăsat acolo doar câțiva credincioși.

E interesant totuși că, cu vremea, ei s-au creștinat. Tot mai mult spiritul cu adevărat creștin, pătrundea tot mai adânc în inimile ateniienilor, iar templele au devenit încetul cu încetul, întrebunțate de creștini.

Faptele Sfinților Apostoli (XVII, 16-34), constituie cea mai frumoasă istorie a acestui oraș. În felul acesta încetul cu încetul, în capitala culturii clasice activitatea Sfântului Pavel depășește toate exigențele celei mai severe critici.

Patriarhul Justin Moiescu, din care am luat aceste considerații, numește paginile din Faptele Apostolilor cele mai frumoase pagini ale Sfintei Scripturi, și chiar din întreaga literatură universală. Acestea sunt spuse de Sfântul evangelist Luca.

Dacă stăm și ne gândim bine, activitatea Sfântului Apostol Pavel în Atena a fost una din cele mai răsunătoare activități de propovăduire a Noului Testament, pe vremea când acesta nici nu era. Nu se scrisese. Așa că opera Sfântului Pavel este demnă mai mult decât de laudă și reușită.

Este una din cărțile cele mai interesante asupra Sfântului Pavel și a activităților lui. O recomandăm și pe această carte tuturor iubitorilor primelor veacuri creștine. Au fără îndoială ce învața de aici.

● Volumul al V-lea se ocupă de **Dosoftei mitropolitul și alte scrieri**; toate au fost scrise înainte de a deveni patriarh. Acestei cărți îi scrie o prefață Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu. Vom da câteva referințe din această carte după părerea celui de mai sus. Astfel părintele prof. Păcurariu ne arată că el s-a ocupat de probleme din Noul Testament, Patrologie și spiritualitate patristică, Teologie simbolică și ecumenică, Istoria Artei românești Medievale, dar și Istoria Bisericii și a culturii românești. Mai ales în Moldova el s-a ocupat intens de restaurarea monumentelor istorice sau de monumentele de artă bisericăscă, precum a și inițiat mai multe muzee de veche cultură românească în marile mănăstiri. El a fost un mare ecumenist. Membru în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, în Conferința Bisericilor Europene și în cadrul unor relații cu alte biserici creștine.

El s-a luptat și pentru menținerea Școlilor Teologice din București, sub conducerea comunistă. Preocupările sale au fost multe, deși s-au limitat în ceea ce privește scrisul teologic. A lucrat pentru sprijinul bisericii în vremuri de tristă amintire. În vremea comunismului. Este ctitorul Revistei „Mitropolia Ardealului“, iar Revista Mitropoliei Moldovei și Sucevei a transformat-o, cât era mitropolit la Iași, așa încât putem spune că a făcut-o din nou, a sprijinit și ideea lui Dosoftei și mai cu seamă originea lui română, cu părinți originari din Suceava. În timpul său a apărut o nouă ediție Sinodală a Bibliei în 1982, și o nouă ediție a Noului Testament în 1979.

Justin Moiescu a rămas un profesor de teologie, mare, care s-a implicat în mișcarea ecumenică, care a purtat grijile Bisericilor în vremea sa.

Apoi, Prea Sfințitul Calinic, Episcop al Argeșului și Muscelului, îl prezintă, de asemenea, pe ultima copertă. El ne spune despre prestața lui în discuțiile cu un șef de Stat și cu alți șefi de Biserici care re-au vizitat în acel timp, sau pe care i-am vizitat noi. El ne povestește de vizita lui Jaques Chirac, președintele Franței, cu care au luat masa împreună, și care a fost mirat de impecabila lui limbă franceză.

Prea Sfințitul Calinic scrie despre dânsul: „**Sobru și frământat, străin de satisfacțiile formale pe care le aduce uncoi pompa chiriarhală, era un om drept și totodată unul care înțelegea neajunsurile și poticnirile naturii umane**“.

El mai este amintit și pentru spiritul de dreptate în promovarea stareților și preoților de parohii. Pe cât era de drept, pe atât era și de înțelegător cu neputințele oamenilor. Era blând și iertător. Cât a fost mitropolit în Moldova nu a caterisit nici un preot.

Aceasta este Patriarhul Justin, care a plecat dintre noi la frumoasa vârstă de 75 de ani. A fost și a rămas un nume mare, în Istoria Bisericii Ortodoxe Române.

● Pr. Constantin Necula își publică la Editura Tehnopress, cartea: **Ascultă Israel... Activitatea învățătoarească a Profeților în Vechiul Testament** (Iași, 2004, 174 pag.).

Autorul precizează acțiunile de Prooroc și prooroc în cadrul Vechiului Testament, apoi despre Locul profeților în pedagogia Vechiului Testament, apoi despre Izvorul propovăduirii profetice. Se mai ocupă apoi de Forma și locul propovăduirii Vechiului Testament, apoi despre Ascultătorii profeților și încheie cu Profeții mesianice.

Cartea este bună și merită citită.

ANTONIE P.

PROGRAMARE DE CONCURS

In condiții obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele Parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA

— Parohia Ortodoxă Română Benești — la numiri

TERMEN DE CONCURS: 15. V. — 31. V. 2004

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN BRAȘOV

— Parohia Ortodoxă Română Tractorul II — la transferări

— Concurs examen oraș.

TERMEN DE CONCURS: 1. V. — 1. VI. 2004.

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FAGARAȘ

— Parohia Ortodoxă Română Toderița

TERMEN DE CONCURS: 1. V. — 15. V. 2004

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cerere în termen legal la Oficiile Protopopești, anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa, vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Pr. GHEORGHE STREZA
Consilier Ad-tiv bisericesc

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACTIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Rășnăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 125 000 lei. Cont nr. 2511.1-61 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2511.1-61.15/U.S.D.; cont Euro 2511.1 - 61.34/EUR) sau echivalentul în altă valută. Banca Comercială Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.